

ЗВІТ | 2018

про діяльність Національного агентства України
з питань виявлення, розшуку та управління активами,
одержаними від корупційних та інших злочинів за 2018 рік

Зміст

1. ВСТУП	4
2. КОМАНДА	
2.1. Забезпечення добору персоналу	5
2.2. Навчання та розвиток персоналу	10
2.3. Оцінювання результатів службової діяльності державних службовців	13
2.4. Утворення міжрегіональних територіальних органів	14
3. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ	
3.1. Впровадження міжнародного досвіду та імплементація рекомендацій міжнародних організацій	15
3.2. Співробітництво з міжнародними, міжурядовими організаціями, мережами, інституціями, які працюють у сфері виявлення і розшуку незаконних активів, управління арештованим майном	16
3.3. Міжнародна технічна допомога	18
3.4. Міжнародна технічна оцінка АРМА	19
3.5. Представництво у закордонних юрисдикційних органах	20
4. ДІЯЛЬНІСТЬ З ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗШУКУ АКТИВІВ	
4.1. Узагальнена оцінка стану справ у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, основні проблеми та пропозиції щодо їх розв'язання	21
4.2. Якісні та кількісні показники виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні	27
4.3. Практичні приклади діяльності АРМА у сфері виявлення та розшуку активів	34
5. ДІЯЛЬНІСТЬ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ	
5.1. Узагальнена оцінка стану справ у сфері управління арештованими активами, основні проблеми та пропозиції щодо їх розв'язання	46
5.2. Кількісні та якісні показники управління арештованими активами	50
5.3. Вартість та узагальнена характеристика активів за категоріями, які виявлені, на які накладено арешт, щодо яких АРМА вживалися заходи із управління	52
5.4. Практичні приклади діяльності АРМА у сфері управління арештованим майном	58

6. РЕЄСТР АКТИВІВ, АРЕШТОВАНИХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	62
7. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОБОТИ АРМА	
7.1. Нормопроектувальна робота	63
7.2. Роз'яснювальна, методична та консультаційна робота	68
7.3. Приписи АРМА	69
7.4. Висновки про виявлені ознаки правопорушень	69
7.5. Представництво інтересів держави в судах України	70
8. ПАРТНЕРСТВО	
8.1. Взаємодія з державними органами	72
8.2. Суспільний контроль	77
8.3. Звернення громадян	77
8.4. Прозорість та підзвітність	78
9. ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	85
10. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ	88
11. ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ НА 2019 РІК	89

1. Вступ

2018 рік став першим в історії Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – АРМА) повним роком фахової роботи за двома ключовими функціями – розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, і управління арештованим майном.

Минулого року було організовано системну роботу з розшуку та виявлення активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні: розглянуто та надано відповіді на понад тисячу звернень правоохоронних органів в Україні, апробовано роботу за запитами іноземних установ з розшуку активів та запитами АРМА на адресу своїх іноземних колег.

Управління арештованим майном у 2018 році виявило неабиякі виклики практичної реалізації цієї публічної функції, продемонструвало перші досягнення та надало цінний досвід для майбутнього її вдосконалення. Минулого року портфель арештованого майна в управлінні АРМА стрімко збільшувався, поповнювався новими видами активів та зрештою перевищив вартість у 2 мільярди гривень.

Поряд із цим, протягом першого повного року роботи було посилено інституційну складову роботи АРМА, розроблено перші пропозиції до формування державної політики у сфері розшуку та управління активами, розширено міжнародне співробітництво, партнерство з інститутами громадянського суспільства та закладено вектори подальшого розвитку АРМА на найближчі роки.

Зрештою, 2018 рік довів, що функції АРМА корисні для правоохоронної системи, держави в цілому та бізнесу, зокрема. Систематизований огляд роботи АРМА за минулий рік пропонується вашій увазі у цьому звіті.

2.1. Забезпечення добору персоналу

Запорука злагодженої роботи в АРМА – це командна гра, яка потребує професіональних гравців. Для АРМА його команда є пріоритетом, тому кожний потенційний співробітник відчуває підтримку ще на етапі подання документів до АРМА. Ряд конкурсних відборів та кількість осіб, що подали документи до АРМА, показали великий інтерес та бажання приєднатись до команди АРМА.

Відповідно до Закону України «Про державну службу» та Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 № 246 (зі змінами та доповненнями), АРМА в період з 01.01.2018 по 31.10.2018 здійснено заходи щодо забезпечення проведення конкурсів на зайняття посад державної служби з дотриманням вимог законодавства.

Зокрема, в центральному апараті АРМА проведено 6 конкурсів на зайняття 64 вакантних посад державної служби категорій «Б» і «В», в яких виявили бажання взяти участь 324 особи, з них 268 осіб взяло участь у конкурсному доборі та 38 осіб призначено за результатами конкурсного добору.

Конкурси до АРМА проводились із дотриманням вимог законодавства про державну службу та з дотриманням принципів довіри суспільства (громадськості), прозорості, доброчесності, ефективного і справедливого процесу відбору. З метою забезпечення відбору найбільш професійних та достойних кандидатів, до роботи конкурсної комісії долучалися міжнародні експерти у відповідних сферах. Співбесіди, що проводились за профілем майбутньої роботи, мали на меті виявити ступінь фахової підготовки, розуміння сутності посадових функцій, навички комунікації, досвід роботи, також враховувався рівень володіння іноземними мовами. Оцінювання кандидатів відбувалось за критеріями: знання та розуміння чинного законодавства України, яке регламентує діяльність АРМА, нормативно-правової бази у сфері виявлення, розшуку та управління активами, вмінні логічно й обґрунтовано викласти думку.

2. Команда

Результати конкурсних відборів

	Конкурс за порядком та датою проведення	Оголошено вакантних посад	Подало документи	Допущено до конкурсу	Переможці конкурсу	Призначено до APMA
1	30.01.2018 – 02.02.2018	5	34	26	2	2
2	20.03.2018 – 23.03.2018	7	37	27	3	3
3	03.05.2018 – 04.05.2018	13	74	64	13	11
4	29.05.2018 – 31.05.2018	13	49	34	9	9
5	10.07.2018 – 13.07.2018	13	53	47	3	3
6	16.10.2018 – 19.10.2018	13	77	70	11	10
	Всього:	64	324	268	41	38

Апарат АРМА

Станом на 31.12.2018 центральний апарат АРМА складав 103 особи (79,2% від штатної чисельності).
З них – 54 жінки та 49 чоловіків

Призначено та звільнено працівників центрального апарату АРМА за період з 01.01.2018 по 31.12.2018

Призначено станом на 31.12.2018	Кількість осіб
Порядком переведення з інших державних органів	7
Призначено за результатами конкурсного відбору	27
За результатами конкурсного відбору (просування в межах органу)	11
На посади патронатної служби	6
Звільнено:	3

Кількісний склад працівників центрального апарату АРМА станом на 31.12.2018

Розподіл посад за категоріями	Посад згідно штатного розпису	Фактично працюючих осіб	Вакансії
Посада державної служби категорії «А»	3	1	2
Посада державної служби категорії «Б»	32	32	0
Посада державної служби категорії «В»	91	66	25
Працівники патронатної служби	4	4	0
	130	103	27

Розподіл працівників АРМА за статтю та віковими групами станом на 31.12.2018

	Чоловіки					Жінки						
	У тому числі у віці (років)					У тому числі у віці (років)						
	Усього	До 35	36-45	46-55	56-64	Старше за 65	Усього	до 35	36-45	46-55	56-59	60-64

Облікова кількість штатних працівників	103	49	35	11	3	54	28	20	6				
%	100	47,6	34,0	10,7	2,9	52,4	27,2	19,4	5,8				
Посада державної служби категорії «А»	1	1	1										
%	1,0	1,0	1,0										
Посада державної служби категорії «Б»	32	19	12	6	1	13	6	6	1				
%	31,0	18,5	11,7	5,8	1,0	12,6	5,8	5,8	1,0				
Посада державної служби категорії «В»	66	28	21	5	2	38	21	13	4				
%	64,0	27,2	20,4	4,8	1,9	36,8	20,4	12,6	3,8				
Працівники патронатної служби	4	1	1			3	1	1	1				
%	4,0	1,0	1,0			3,0	1,0	1,0	1,0				

Розподіл працівників АРМА за освітою станом на 31.12.2018

Кількість осіб, які мають вищу освіту	Напрями освіти						
	Юридична	Економічна	Гуманітарна	Технічна	Військова	Міжнародні відносини	Державне управління
103	51	27	11	3	1	10	14

Із 103 працівників АРМА, 102 особи мають повну вищу освіту, з яких:
 2 вищі освіти мають – 25 осіб;
 3 вищі освіти мають – 6 осіб;
 мають ступінь кандидата наук – 6 осіб.

Структура АРМА станом на 31.12.2018

1. Фахові підрозділи

- Управління виявлення та розшуку активів
- Управління менеджменту активів
- Відділ моніторингу ефективності менеджменту активів
- Юридичне управління
- Міжнародне управління
- Сектор представництва в закордонних юрисдикційних органах

2. Допоміжні підрозділи

- Відділ забезпечення організаційних та контрольних повноважень Голови АРМА
- Відділ патронатної служби
- Управління інформаційних технологій
- Управління персоналу
- Управління фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку
- Управління діловодства, ресурсного забезпечення та організації закупівель
- Відділ комунікацій
- Сектор внутрішнього аудиту
- Сектор запобігання та виявлення корупції
- Головний спеціаліст з питань мобілізаційної роботи

Структуру АРМА затверджено наказом АРМА від 29.12.2018 № 374 «Про затвердження структури та штатної чисельності центрального апарату АРМА».

Для забезпечення належних умов функціонування центрального апарату АРМА у 2018 році постановою Кабінету Міністрів України № 816 «Деякі питання забезпечення діяльності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» передбачено збільшення граничної чисельності центрального апарату АРМА зі 130 до 195 одиниць.

2.2. НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛУ

Оскільки на ринку праці практично немає спеціалістів з повним готовим набором компетенцій для забезпечення формування і реалізації державної політики у сфері діяльності АРМА, підвищення рівня професійної компетентності та кваліфікації державних службовців АРМА є одним із пріоритетних напрямів роботи.

На виконання статті 48 Закону України «Про державну службу» та з метою підвищення рівня професійної компетентності державних службовців, ознайомлення з кращими практиками з виявлення, розшуку активів та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, протягом 2018 року здійснено заходи з організації та проведення професійних навчань для працівників АРМА.

Підвищення кваліфікації працівників АРМА станом на 31.12.2018

Категорії посад	За видами підвищення кваліфікації						
	Навчальні програми за кордоном	Навчання за професійними програмами для вперше призначених на посаду державної служби	Навчання за професійними програмами із питань запобігання корупції	Тематичні короткострокові семінари	Тренінги для уповноважених осіб з питань запобігання корупції	Постійно діючі тренінги з вивчення іноземної мови	Професійне навчання з питань пожежної безпеки
Посада державної служби категорії «А»	-	-	-	1	-	-	-
Посада державної служби категорії «Б»	10	5	-	27	1	23	1
Посада державної служби категорії «В»	4	23	1	61	7	50	1
Всього	14*	28	1	89**	8	73	2
Разом	98 осіб (99,0% від фактично працюючих державних службовців)						

* з них – 5 осіб приймали участь у навчальних програмах за кордоном по 2 рази,
1 особа – 4 рази;

** з них – 29 осіб підвищили кваліфікацію за короткостроковими семінарами по 2 рази, 12 осіб - по 3 рази; 4 особи - по 4 рази, 1 особа – 5 раз, 1 особа – 6 раз;

*** з них – 34 особи взяло участь у тренінгах з вивчення іноземної мови по 2 рази.

На виконання пункту 7 Порядку організації і проведення тренінгів для державних службовців, які займають посади державної служби категорії «А», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 № 536, з урахуванням змін до плану-графіка підвищення кваліфікації державних службовців, які займають посади категорії «А», та на виконання доручення Прем'єр-міністра України Володимира Гройсмана від 04.10.2018

№ 36634/2/1-18 до листа Національного агентства України з питань державної служби від 13.09.2018 № 6709/30-18, Голова АРМА взяв участь у навчанні за тренінговою програмою «Сучасне лідерство: новий підхід до державного управління».

Одночасно здійснювалось навчання працівників АРМА за професійними програмами, короткостроковими семінарами, тренінгами в навчальних закладах, установах та організаціях, зокрема: в Державному закладі післядипломної освіти «Академія фінансового моніторингу» за тематикою «Боротьба з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»; в Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України за темами «Публічне управління та адміністрування», «Електронне врядування в сучасній системі державного управління», «Інноваційний менеджмент в органах влади», «Діловодство в органах публічного управління»; у Всеукраїнському центрі підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування за професійними програмами підвищення кваліфікації державних службовців та короткостроковими тематичними семінарами; в Міністерстві фінансів України за програмою розвитку внутрішніх аудиторів державного сектору України; у Національному антикорупційному бюро України спільно з експертами Базельського Інституту Управління (Basel Institute on Governance) за тренінгами з питань фінансових розслідувань та повернення активів; у Національному агентстві з питань запобігання корупції за тренінгами з питань правових аспектів організації роботи із запобігання корупції; за програмами навчання ефективних закупівель у ТОВ «Закупки.пром.юа»; в Інституті державного управління у сфері цивільного захисту за професійною програмою підвищення кваліфікації з питань пожежної безпеки, тощо.

У липні 2018 році для співробітників АРМА провела навчальна сесія на тему «Стандарти обліку та звітності», організована за підтримки Антикорупційної ініціативи ЄС та Академії PwC в Україні. Сесія була присвячена особливостям бухгалтерського обліку та фінансової звітності компаній, можливостям оптимізації оборотного капіталу та управління грошовими активами.

У рамках співробітництва АРМА з Програмою Європейського Союзу «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні» на 2018 рік, наказом АРМА від 31.01.2018 № 19 затверджено План співробітництва АРМА з Антикорупційною ініціативою ЄС в Україні на 2018 рік, відповідно до якого 29 працівників центрального апарату АРМА пройшли навчання за тематичними тренінгами з виявлення, вилучення та управління доходами, отриманими від злочинної діяльності, фінансових розслідувань та повернення активів, брали участь у міжнародному науково-практичному семінарі з питань боротьби із відмиванням коштів/фінансуванням тероризму та семінарі, що проводився за підтримки EUACI, Консультативної місії ЄС в Україні (EUAM) та проекту ЄС «Заходи ЄС з протидії наркотикам та організованій злочинності» (EU-ACT), а починаючи з 09 липня і до кінця 2018 року, 43 працівники АРМА проходили курс спеціалізованих тренінгів з підвищення рівня знань іноземної (англійської) мови «British Council».

Крім того, впродовж 2018 року співробітники АРМА взяли участь у навчальному візиті до Аналітичного центру по боротьбі з тероризмом (Королівство Іспанія); навчальному візиті до EUROPOL та EUROJUST на запрошення Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні до м. Гааги (Нідерланди); навчальному семінарі «Можливі шляхи подолання незаконного збагачення для боротьби з корупцією» в рамках регіонального проекту «Належне врядування проти економічної злочинності» Програми ЄС – Ради Європи «Партнерство заради належного врядування» (PGG-REG); навчальній програмі з управління фінансовими розслідуваннями, яка проводилась у Міжнародній академії ОЕСР з розслідування податкових злочинів;

навчальному візиті до Агентства з питань корупційних активів м. Дублін (Ірландія); навчальному візиті до Агентства з розшуку активів м. Бухарест (Румунія) та навчальній програмі «Управління фінансовими розслідуваннями» Міжнародної академії ОЕСР з розслідування податкових злочинів м. Остія (Італія).

У 2018 році для працівників Управління виявлення та розшуку активів проводились внутрішні навчання з питань впровадження автоматизації внутрішніх процесів, пов'язаних з розглядом звернень органів досудового розслідування щодо виявлення та розшуку активів; з питань графічного відображення інформації, отриманої в результаті здійснення діяльності з виявлення та розшуку активів (зокрема, на прикладі автоматичного відображення інформації, отриманої з Єдиного реєстру довіреностей), проведені навчання за темами «OSINT – аналіз інформації з відкритих джерел», «BigData - основи, визначення, інструменти», «Безпека даних» та семінари «Міжнародне співробітництво. Доступ до відкритих міжнародних джерел інформації», «Financial investigations», також вивчались питання особливостей здійснення фінансових розслідувань, виявлення та розшук активів на ринку цінних паперів, тощо.

Також у рамках проведення внутрішніх навчань, організовано проведення тренінгів з вивчення інструментів Microsoft Excel, Microsoft Access, SQL, тренінгів за напрямом eDiscovery, Data analytics, навчальних програм з питань фінансових розслідувань та повернення активів за підтримки міжнародних організацій EUACI, DANIDA, та International Center for Asset Recovery, семінару на тему: «Financial Investigations, Beneficial Ownership, Asset Recovery and Organized Crime».

2.3. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

З метою запровадження системи оцінювання результатів службової діяльності державних службовців та належної організації проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців центрального апарату АРМА, протягом 2018 року постійно здійснювались заходи щодо визначення ключових показників результативності, ефективності та якості службової діяльності державних службовців, моніторингу виконання визначених завдань і досягнення ключових показників державних службовців та проведення процедури оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В» центрального апарату АРМА.

У 2018 році оцінено результати службової діяльності 53 державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В» центрального апарату АРМА. Пройшли оцінювання 52 державних службовці, з них: за результатами проведення оцінювання – 47 отримали оцінку «відмінно», 5 – оцінку «позитивно». У період проведення оцінювання результатів службової діяльності, один державний службовець категорії «Б» звільнився.

Оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В» центрального апарату АРМА у 2018 році

Категорії посад державної служби	Всього проходило процедуру оцінювання результатів службової діяльності		Пройшло процедуру оцінювання результатів службової діяльності		
	Відмінна оцінка	Позитивна оцінка	Негативна оцінка		
Категорія «Б»	21	20	20	0	0
Категорія «В»	32	32	27	5	0
Всього:	53	52	47	5	0

2.4. УТВОРЕННЯ МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОРГАНІВ

З метою забезпечення комплексного та повноцінного виконання основних функцій та повноважень з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, визначених Законом України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» (далі – Спеціальний закон), та їх реалізації на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, у 2018 році очевидною стала необхідність утворення територіальних органів АРМА. 03.10.2018 Урядом прийнято постанову № 816 «Деякі питання забезпечення діяльності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів». Цим рішенням Уряду утворено шість міжрегіональних територіальних управлінь АРМА зі статусом юридичних осіб публічного права з граничною чисельністю 240 одиниць, а саме:

- Західне міжрегіональне територіальне управління;
- Південне міжрегіональне територіальне управління;
- Південно-східне міжрегіональне територіальне управління;
- Північно-східне міжрегіональне територіальне управління;
- Центральне міжрегіональне територіальне управління;
- Центральне-західне міжрегіональне територіальне управління.

Міжрегіональні територіальні управління АРМА в майбутньому забезпечать представництво АРМА в усіх областях України та дозволять виконувати функції і повноваження АРМА на місцях, виконання яких на рівні центрального апарату вкрай ускладнено в силу об'єктивних причин. Запуск роботи міжрегіональних територіальних органів АРМА заплановано на кінець 2019 року.

3. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

3.1. ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

З метою ефективного виконання визначених Спеціальним законом завдань, АРМА забезпечує співробітництво з міжнародними інституціями та компетентними органами іноземних держав для налагодження діалогу з питань розшуку, виявлення, відслідковування, зупинення, арешту та конфіскації незаконно одержаних активів і доходів, управління арештованим/конфіскованим майном, а також в межах компетенції сприяє виконанню міжнародних зобов'язань України в рамках Конвенції про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, Конвенції ООН проти корупції, Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією і Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму.

АРМА використовуються міжнародні майданчики для інформування міжнародних партнерів щодо досягнень України у сфері виявлення і розшуку злочинних активів, управління арештованим і конфіскованим майном, особливостей функціонування національної системи повернення активів, як складової системи протидії корупції, відмиванню коштів та організованій злочинності.

Під час чергового 19-го моніторингового засідання Стамбульського плану дій з боротьби проти корупції Антикорупційної мережі ОЕСР у липні 2018 року експерти ОЕСР відзначили прогрес щодо виконання рекомендацій, відповідальним/співвідповідальним за які є АРМА, зокрема:

- щодо забезпечення належними ресурсами АРМА для досягнення його законодавчих цілей, включаючи можливість збирання та збереження статистичних даних про дії з конфіскації. Забезпечення поінформованості прокурорських та правоохоронних органів про його роль та наявні ресурси;
- щодо співпраці між правоохоронними та іншими не правоохоронними органами, такими як підрозділ фінансової розвідки,

АРМА, податкова, митна служби та ін., для забезпечення виявлення та швидкого розслідування корупції в Україні;

- щодо розширення повноважень АРМА у сфері міжнародного співробітництва та повернення активів.

Водночас, незважаючи на досягнуті результати, оцінюючи прогрес в імplementації пункту 2 Рекомендації 24 «Забезпечення швидкого розслідування», в якій відзначається про необхідність створення централізованого реєстру банківських рахунків юридичних та фізичних осіб, ОЕСР відзначила про відсутність інформації стосовно створення такого реєстру в Україні, що в свою чергу створює перешкоди у виконанні покладених на АРМА та інші компетентні органи функцій щодо здійснення швидкого розслідування фінансових злочинів.

Питання протидії корупції, відмиванню коштів та фінансуванню тероризму є одним з ключових у порядку денному ЄС.

За результатами заходів, здійснених Європейською Комісією в рамках вдосконалення, а також зміцнення системи протидії фінансуванню тероризму і відмивання коштів прийнято Директиву (ЄС) 2018/843[1] Європейського Парламенту та Ради від 30.05.2018 «Про внесення змін до Директиви (ЄС) 2015/849 Про запобігання використанню фінансової системи для відмивання коштів та фінансування тероризму, а також про внесення змін до Директив 2009/138/ЄС і 2013/36/ЄС».

Відповідно до статті 32а вказаної Директиви, держави-члени ЄС зобов'язуються запровадити центральні автоматизовані механізми, такі як центральний реєстр або центральна електронна система пошуку даних, які дозволяють своєчасно ідентифікувати будь-яку фізичну чи юридичну особу, що володіє або контролює платіжні рахунки, банківські

рахунки та сейфові скриньки, що зберігаються кредитними установами.

Відповідно до Директиви, держави-члени ЄС зобов'язані створити реєстри бенефіціарних власників корпоративних та інших юридичних осіб до 10.01.2020, трастів та аналогічних правових механізмів до 10.03.2020. До 10.09.2020 необхідно створити центральні автоматизовані механізми, які дозволяють ідентифікувати власників платіжних і банківських рахунків, та сейфових скриньок. Національні реєстри бенефіціарних власників корпоративних та інших юридичних осіб мають бути об'єднані через Центральну Європейську Платформу до 10.03.2021.

У Плані дій ЄС у сфері боротьби з фінансування тероризму СОМ(2016) 50 від 02.02.2016, з-поміж іншого було відзначено, що Європейська Комісія вивчить можливість підготовки окремого законодавчого документа, що дозволить більш широкий доступ до центральних реєстрів банківських рахунків і платіжних рахунків для органів з питань виявлення, розшуку активів (Asset Recovery Offices), правоохоронних та антикорупційних органів. Комісія закликала до впровадження такого реєстру на національному рівні і подальшу інтеграцію в загальноєвропейську базу даних про банківські рахунки. Тому, з метою виконання рекомендацій міжнародних організацій та вдосконалення національної правової системи, наявних механізмів розслідування фінансових злочинів, у 2018 році АРМА ініціювало процес консультацій із заінтересованими державними органами задля формування узгодженої позиції щодо впровадження в Україні створення централізованого реєстру банківських рахунків юридичних та фізичних осіб і можливих шляхів виконання згаданої рекомендації ОЕСР.

3.2. СПІВРОБІТНИЦТВО З МІЖНАРОДНИМИ, МІЖУРЯДОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ, МЕРЕЖАМИ, ІНСТИТУЦІЯМИ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ У СФЕРІ ВИЯВЛЕННЯ І РОЗШУКУ НЕЗАКОННИХ АКТИВІВ, УПРАВЛІННЯ АРЕШТОВАНИМ МАЙНОМ

EUROPOL

Будучи повноправним партнером у глобальній боротьбі з транскордонною організованою злочинністю, Україна зобов'язана

постійно прогресувати в реалізації заходів щодо боротьби зі злочинністю, і одним з найефективніших методів боротьби з таким небезпечним явищем, є налагодження взаємодії з міжнародними інституціями та іноземними органами, компетенція яких поширюється на боротьбу з організованою злочинністю та корупцією.

12.07.2017 Законом України № 2129-VIII ратифіковано Угоду між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво.

Метою Угоди є встановлення відносин співробітництва між Україною та Європолом задля підтримки України та держав-членів Європейського Союзу в запобіганні і боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом та іншими формами міжнародної злочинності, переліченими у Додатку 1 до Угоди, зокрема, щодо нелегальної діяльності, пов'язаної з відмиванням коштів та корупції.

Крім обміну інформацією, співробітництво може включати обмін спеціальними знаннями, загальними зведеннями, результатами стратегічного аналізу, інформацією щодо процедур кримінальних розслідувань, інформацією про методи запобігання злочинності, участь у навчальних заходах, а також надання консультацій та підтримки в окремих кримінальних розслідуваннях.

Відповідно до Додатку 2 до Угоди, компетентними органами в Україні, які згідно із національним законодавством відповідають за запобігання та боротьбу з кримінальними правопорушеннями, зазначеними у статті 3 Угоди було визначено:

- Національну поліцію України,
- Міністерство внутрішніх справ України,
- Адміністрацію державної прикордонної служби України,
- Головний Департамент по боротьбі з організованою злочинністю та корупцією Служби безпеки України,
- Державну фіскальну службу України,
- Державну службу фінансового моніторингу України,
- Національне антикорупційне бюро України,
- Генеральну прокуратуру України.

У 2018 році АРМА працювало в напрямку започаткування співробітництва з Європейським поліцейським офісом та внесенням відповідних змін до Додатку 2 угоди.

Після завершення внутрішньодержавних процедур та консультацій з Європоллом, Виконавчий Директор Європолу Катрін де Болл відповідною нотою від 10.10.2018 підтвердила, що АРМА включено до переліку компетентних органів в Україні, які відповідають за запобігання та боротьбу з кримінальними правопорушеннями та співпрацюють з Європоллом.

Внесені зміни дозволяють АРМА суттєво розширити формат співпраці з Європоллом, сприятимуть обміну оперативною інформацією в рамках кримінальних проваджень, участі у спільних заходах з розслідування значно ширшого кола злочинів, забезпечать участь в аналізі оперативної інформації, дозволять здійснювати обмін спеціальними знаннями, інформацією про методи запобігання злочинності та нададуть можливість користуватися захищеним каналом зв'язку Європолу «SIENA».

BAMIN

Міжнародна співпраця розвивається не лише у напрямку розшуку активів, але і у напрямку управління арештованими активами. Так, у 2018 році АРМА звернулось до Міжвідомчої мережі з управління активами Балканського регіону (BAMIN) з пропозицією розпочати співпрацю. За результатами проведених консультацій АРМА набуло статусу спостерігача в Міжвідомчій мережі з управління активами Балканського регіону (BAMIN).

Метою BAMIN є збільшення можливостей її членів на міжвідомчій основі у позбавленні злочинців їх незаконних прибутків, шляхом ефективного управління активами, що підлягають конфіскації.

Основні цілі діяльності BAMIN:

- створення мережі контактних пунктів;
- утвердження BAMIN як експертного центру з усіх аспектів управління доходами, одержаними злочинним шляхом;
- сприяння обміну інформацією та найкращими практиками;

- надання рекомендацій таким органам, як Європейська Комісія та Рада Європейського Союзу з питань, що стосуються всіх аспектів управління доходами, одержаними злочинним шляхом;
- BAMIN виступає як консультативна група для інших відповідних органів;
- сприяння, де це можливо, навчання з усіх аспектів управління доходами від злочинності;
- підкреслення важливості співпраці з приватним сектором у досягненні своєї мети;
- заохочення членів мережі до створення механізмів для ефективного управління замороженою власністю, задля збереження її економічної вартості, наприклад, шляхом створення національних офісів з управління активами.

Статус спостерігача в зазначеній мережі мають також Бельгія, Ірландія, Великобританія (Wilson's Auctions) та Молдова.

UNICRI

З метою виконання Україною Конвенції ООН проти корупції та враховуючи рекомендації пункту 2 статті 60 Конвенції щодо доцільності надання допомоги та здійснення взаємного обміну відповідним досвідом і спеціальними знаннями, АРМА започатковано діалог з Міжрегіональним науково-дослідним інститутом ООН з питань злочинності і правосуддя (UNICRI). UNICRI високо оцінено прогрес діяльності АРМА, досягнутий за такий короткий період функціонування, і запропоновано поділитись досвідом України з виявлення, розшуку та управління активами з представниками компетентних органів держав «Арабської весни» (Єгипту, Тунісу та Лівії), до компетенції яких відноситься питання повернення активів.

У результаті започаткування співробітництва між АРМА та UNICRI 14-15.08.2018 відбувся дводенний навчальний візит до АРМА делегації представників державних органів Арабської Республіки Єгипет, Туніської Республіки, Держави Лівія.

До складу делегації входили: прокурори, судді, слідчі, експерти з розшуку, повернення та управління активами та співробітники UNICRI.

У ході візиту іноземні посадовці, до компетенції яких належать питання виявлення, розшуку та управління активами, ознайомились з функціями та повноваженнями АРМА, питаннями особливостей міжвідомчого співробітництва у системі виявлення, розшуку та управління активами в Україні, системою діяльності органів влади в Україні у сфері розшуку та повернення активів, що мають незаконне походження. Зокрема, з презентаціями виступили представники Генеральної прокуратури України та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Національного антикорупційного бюро України, Національної поліції України, Державної служби фінансового моніторингу України.

За результатами попередніх консультацій з представниками UNICRI, організація зацікавлена в посиленні двостороннього співробітництва з АРМА.

3.3. МІЖНАРОДНА ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА

Відповідно до положень Угоди про фінансування заходу «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні», укладеної між Урядом України та Європейською комісією 24.11.2016, у червні 2017 року було розпочато реалізацію Програми «Антикорупційна ініціатива Європейського Союзу в Україні».

АРМА є бенефіціаром та реципієнтом міжнародної технічної допомоги в рамках реалізації компоненту 1 проекту міжнародної технічної допомоги «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні».

У 2018 році було погоджено План співробітництва АРМА з Програмою ЄС «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні» на 2018 рік.

Вищезазначений План співробітництва передбачав такі основні напрями:

- заходи, спрямовані на інституційний розвиток АРМА;
- забезпечення АРМА доступу до джерел інформації, необхідних для виконання своїх функцій;
- удосконалення нормативно-правової бази у сфері виявлення, розшуку та управління активами;
- сприяння міжнародному співробітництву АРМА.

Сприяння у ІТ сфері

АРМА у 2018 році, в рамках реалізації проекту, було прийнято на баланс ІТ обладнання, програмне забезпечення та обладнання для проведення презентацій на загальну суму 953 908,19 грн.

Підвищення кваліфікації кадрів АРМА

Співробітники АРМА взяли участь у низці навчальних семінарів та спеціалізованих тренінгів, організованих EUACI, які були спрямовані на підвищення рівня професійних навичок фахівців у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

Експертно-консультаційна допомога

Перший рік роботи та перші практики реалізації функцій розшуку та управління активами проілюстрували низку системних недоліків правового регулювання діяльності АРМА. Стало очевидним, що Спеціальний закон та інші закони, які мають відношення до діяльності АРМА, потребують якісних змін з метою усунення поточних недоліків, прогалин та забезпечення законодавчої бази для реалізації потенціалу Агентства. З метою формування стійкого розуміння, що запропоновані зміни відповідають міжнародному праву, кращим світовим практикам та релевантним підходам в державах-членах ЄС, у квітні 2018 року АРМА звернулось, серед іншого, до EUACI з проханням долучитися до обговорення законопроекту та сприяти залученню експертів з практичним досвідом роботи у цій сфері.

У зв'язку з цим, АРМА як органом, уповноваженим на формування державної політики у сфері розшуку та управління активами, було проаналізовано наявну нормативно-правову базу та розроблено комплексні пропозиції щодо внесення змін як до Спеціального закону, так і низки інших законів, які стосуються зазначеної сфери та діяльності АРМА.

Запропоновані зміни до нормативних актів у сфері виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів покликані усунути гострі недосконалості правового регулювання,

які стоять на заваді якісному виконанню покладених на АРМА функцій та завдань, а також спрямовані на імплементацію міжнародних багатосторонніх договорів, та врахування кращих світових практик.

З метою формування стійкого розуміння, що запропоновані зміни відповідають міжнародному праву, кращим світовим практикам та релевантними підходам в державах-членах ЄС, у квітні 2018 року АРМА звернулося до Делегації ЄС в Україні, Представництва Світового банку в Україні (як співзасновника StAR), проекту Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні (EUACI), Посольства США та ТІ Україна з проханням долучитися до обговорення законопроекту та сприяти залученню експертів з практичним досвідом роботи у цій сфері.

Слід зазначити, що міжнародні партнери позитивно оцінили прагнення АРМА удосконалити нормативно-правове підґрунтя діяльності АРМА задля синхронізації його функцій та повноважень з аналоговими іноземними агентствами.

3.4. МІЖНАРОДНА ТЕХНІЧНА ОЦІНКА АРМА

З метою підготовки до проведення незалежної зовнішньої оцінки діяльності АРМА в порядку статті 12 Спеціального закону, формування аналізу відповідності діяльності АРМА кращим світовим практикам і міжнародним стандартам, за сприяння Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні в ініціативному порядку було сформовано експертну групу у складі трьох авторитетних експертів міжнародного рівня у відповідній сфері, зокрема:

Джон Рінгут – виконавчий секретар MONEYVAL, колишній Голова служби прокурорської політики, державного обвинувачення в Прокуратурі Англії та Уельсу;

Жіль Тома – провідний радник з розвитку та управління регіональними правоохоронними та судовими мережами з повернення активів в Європолі;

Педро Гомеш Перейра – консультант з протидії корупції та повернення активів Базельського інституту управління, з багаторічним досвідом роботи в Міністерстві юстиції Федеративної Республіки Бразилія за напрямком розшуку та повернення активів.

Технічну оцінку діяльності АРМА було проведено у липні-вересні 2018 року у три етапи:

- співбесіда з працівниками АРМА;
- аналіз заповненого АРМА запитальника;
- фінальна співбесіда з працівниками АРМА та представниками органів державної влади з яким співпрацює АРМА.

Експертна група дослідила роботу АРМА за критеріями результативності, ефективності, механізму співпраці з іншими органами влади та незалежності.

За результатами проведеної оцінки, зокрема визначено наступне:

- ◆ рівень та легкість доступу до наявних баз даних, реєстрів та фінансової інформації без судового наказу є одним із найбільш важливих показників ефективності для АРМА. АРМА досягло значного успіху в цій площині. Такий доступ є ширшим ніж у багатьох з офісів ARO в країнах ЄС, та відображає санкціоноване право доступу до багатьох підрозділів фінансової розвідки;
- ◆ у рамках міжнародного співробітництва АРМА бездоганно заявляло про себе поза межами України протягом етапу свого заснування, встановлюючи зв'язки з більшістю доступних регіональних та міжнародних платформ і мереж;
- ◆ низка агентств вже використали переваги ширших можливостей, якими володіє АРМА, окрім перевірок у базах даних та реєстрах, шляхом аналізу інформації про майно осіб щодо яких проводять розслідування. Це повністю відповідає мандату Агентства, тобто щодо відстеження та виявлення активів та їх власників або контролерів для подальшої можливої конфіскації.

В цілому експерти дійшли висновку, що з моменту створення АРМА діяло результативно та досягло необхідного рівня ефективності.

«Успіх АРМА є ключовим для України в питанні демонстрації його відданості справі боротьби з організованою злочинністю, корупцією та тероризмом шляхом конфіскації доходів, одержаних злочинним шляхом», – йдеться у звіті експертів.

У своїх рекомендаціях фахівці окреслили успіхи та виклики, що існують наразі перед АРМА, відзначивши налагодженість процесів у роботі відомства та наявність усіх необхідних повноважень та інструментів, аби знаходити активи з метою їх подальшого заморожування чи конфіскації як в Україні, так і за кордоном, а також той факт, що робота АРМА відповідає європейським практикам.

З метою імплементації рекомендацій зі Звіту про технічну оцінку АРМА здійснюються заходи щодо його імплементації, зокрема, розроблено План заходів з реалізації рекомендацій за результатами технічної оцінки роботи АРМА, який містить ті рекомендації, які можуть бути імplementовані в короткостроковій перспективі (до двох років) та відповідають національній правовій системі, а також включає конкретні строки виконання, та кроки, які необхідно здійснити з метою реалізації тієї чи іншої рекомендації.

3.5. ПРЕДСТАВНИЦТВО У ЗАКОРДОННИХ ЮРИСДИКЦІЙНИХ ОРГАНАХ

Згідно зі статтею 6 Конституції України органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України.

У відповідності до статті 1 Спеціального закону, АРМА є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом.

Згідно зі статтею 9 Спеціального закону однією з функцій АРМА є участь у забезпеченні представництва прав та інтересів України у закордонних юрисдикційних органах у справах, пов'язаних з поверненням в Україну активів, одержаних від корупційних та інших злочинів.

Для виконання цієї функції, згідно статті 10 Спеціального закону, АРМА наділено повноваженнями за погодженням з Міністерством юстиції України укладати цивільно-правові угоди з юридичними та фізичними особами з питань

щодо представництва інтересів України у закордонних юрисдикційних органах у справах, пов'язаних з поверненням активів, одержаних від корупційних та інших злочинів в Україну. Крім того, відповідно до пункту 4.27 Положення про АРМА, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2018 № 613, АРМА бере участь у забезпеченні представництва прав та інтересів України у закордонних юрисдикційних органах у справах, пов'язаних з поверненням в Україну активів, які, або джерело виникнення яких, походять з юрисдикції України і мають ознаки протиправного характеру, в тому числі забезпечує підготовку та подання до закордонного юрисдикційного органу необхідних процесуальних документів, укладає за погодженням з Міністерством юстиції України з юридичними та фізичними особами цивільно-правові угоди щодо представництва інтересів України у закордонних юрисдикційних органах з питань, що належать до компетенції АРМА.

У той же час, за загальним правилом, функцію із забезпечення представництва України в закордонних юрисдикційних органах чинним законодавством України покладено на Міністерство юстиції України. Поряд із цим, якщо таке представництво стосується питань, які є предметом розслідування у конкретному кримінальному провадженні в Україні, то воно має відбуватись за погодженням з відповідним органом прокуратури (з метою попередження будь-яких негативних наслідків для розслідування у кримінальному провадженні).

У 2018 році АРМА не одержувало повідомлень щодо ініціатив Міністерства юстиції України та погоджень від органів прокуратури щодо представництва або участі у представництві України у закордонних юрисдикційних органах у справах, пов'язаних з поверненням в Україну активів, одержаних від корупційних та інших злочинів.

Водночас, поряд з існуванням класичних інструментів такого представництва в межах взаємної правової допомоги, які застосовуються на практиці органами прокуратури, на переконання АРМА, функціонал останнього з участі у такому представництві разом з Міністерством юстиції за згоди органів прокуратури також має перспективи з практичної точки зору. Апробація коментованого функціоналу АРМА з участі у представництві України у закордонних юрисдикційних органах може бути здійснена вже у 2019 році.

4. ДІЯЛЬНІСТЬ З ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗШУКУ АКТИВІВ

4.1. УЗАГАЛЬНЕНА ОЦІНКА СТАНУ СПРАВ У СФЕРІ ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗШУКУ АКТИВІВ, НА ЯКІ МОЖЕ БУТИ НАКЛАДЕНО АРЕШТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ, ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

У сфері виявлення та розшуку активів Спеціальний закон надає АРМА повноваження щодо отримання доступу до всіх реєстрів та інформаційних банків даних, розпорядниками та/або володільцями яких є державні органи та органи місцевого самоврядування, а уповноважені особи АРМА мають право витребувати у цих органів документи, які можуть сприяти процесу виявлення та розшуку активів. Крім цього, Положенням про АРМА визначено, що АРМА для виконання своїх завдань може також одержувати та обробляти інформацію стосовно фізичних та юридичних осіб і здійснювати обмін такою інформацією з органами іноземних держав, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, у тому числі банками, депозитарними та фінансовими установами, приватними виконавцями, аудиторами, нотаріусами, оцінювачами, а також експертами, арбітражними керуючими, членами ліквідаційних комісій, ліквідаторами, уповноваженими особами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (у тому числі копії документів). АРМА має безоплатний доступ до інформації, що є у володінні державних органів (органів місцевого самоврядування). У 2018 році АРМА було досягнуто значного прогресу з реалізації вказаних положень законодавства на практиці.

Так, на підставі укладених меморандумів та угод, прийнятих спільних рішень на кінець 2018 року АРМА мало доступ до реєстрів та інформаційних баз даних, володільцями та/або розпорядниками яких є державні органи та органи місцевого самоврядування, зокрема:

- Державного реєстру речових прав на нерухоме майно;
- Реєстру прав власності на нерухоме майно;

- Державного реєстру Іпотек, Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна;
- Єдиного реєстру довіреностей;
- Державного реєстру актів цивільного стану громадян;
- Інтегрованої міжвідомчої інформаційно-телекомунікаційної системи здійснення контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон (система «Аркан»);
- звітності та документів, які надаються суб'єктами господарювання до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг;
- Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань;
- Державного реєстру обтяжень рухомого майна;
- всіх автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та баз даних, держателем (адміністратором) яких є Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг;
- Єдиного реєстру для ведення автоматизованого обліку тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин, сільськогосподарської техніки, інших механізмів;
- Національної автоматизованої інформаційної системи Державної автомобільної інспекції Міністерства внутрішніх справ України;
- Єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України;
- бази даних Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності»;
- інформації, що знаходиться у володінні Державної фіскальної служби України (Податковий блок);
- Єдиного державного реєстру судових рішень;
- Єдиної державної системи обліку деревини;

- всіх автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та баз даних, держателем (адміністратором) яких є Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (масивів баз даних інститутів спільного інвестування, торговців цінними паперами, депозитарних установ, організаторів торгівлі цінними паперами);

- звітності та документів, які надаються суб'єктами господарювання до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг;

- Державного судового реєстру України та Суднової книги України.

Доступ для інших користувачів до відповідних джерел закритий або суттєво обмежений. При цьому, отримання інформації (в тому числі фінансової) із зазначених реєстрів та баз даних здійснюється без необхідності винесення судових ухвал, що є одним з найбільш важливих індикаторів ефективності АРМА.

З метою реалізації АРМА повноважень, визначених статтею 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність», та в результаті взаємодії з Національним банком України у 2018 році було запроваджено механізм отримання АРМА інформації щодо наявності та стану рахунків, операцій за рахунками конкретної юридичної або фізичної особи, фізичної особи-суб'єкта підприємницької діяльності.

Так, Національним банком України було внесено ряд змін до власних нормативно-правових актів. Відповідно до статті 15 Закону України «Про Національний банк України» та з метою співпраці з АРМА у порядку, передбаченому рішенням Правління Національного банку України від 03.01.2017 № 2-рш «Про затвердження Публічної пропозиції Національного банку України на укладення єдиного договору банківського обслуговування та надання інших послуг Національним банком України» було надано можливість АРМА укладати з Національним банком України договори про надання послуг системою електронної пошти Національного банку України.

За наслідками проведеної роботи, між АРМА та Національним банком України укладено Договір про надання послуг системою електронної пошти Національного банку України від 30.03.2018, згідно з яким Національний банк України забезпечує передавання інформації відповідно до статті 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність» засобами системи електронної пошти Національного банку України до/від АРМА.

Таким чином, АРМА отримано доступ до джерел інформації, необхідних для виконання функцій з виявлення активів за допомогою електронної пошти Національного банку України, внаслідок чого протягом 2018 року було направлено 251 вимогу до 63 банківських установ, та отримано позитивні відповіді по рахунках відповідних осіб.

Крім безпосереднього доступу до інформаційних джерел даних державних органів, банківських установ, АРМА здійснює аналіз відкритих джерел даних (OSINT), як в Україні, так і за її межами, а також отримує доступи до платних баз даних. АРМА продовжує вдосконалюватись в роботі з відкритою та закритою частинами мережі Інтернет (у т. ч. Dark web).

АРМА використовує інформацію з соціальних мереж, ЗМІ, журналістську інформацію та іншу публічно доступну інформацію із відкритих джерел для виявлення та розшуку активів. АРМА для внутрішнього використання розроблено та впроваджено навчально-практичний курс OSINT, який визначає заходи щодо пошуку, обробки та аналізу інформації, отриманої з відкритих джерел. АРМА з метою підвищення ефективності виявлення та розшуку активів у 2018 році отримало доступ та уклало контракти з власниками:

- міжнародної бази даних корпоративної інформації «ORBIS»;
- інформаційно-аналітичної системи STRABIS – бази даних про фізичних та юридичних осіб України.

Також АРМА було досліджено та апробовано можливість отримання інформації із земельних реєстрів, реєстрів підприємств, реєстрів нерухомості та інших баз даних іноземних країн з онлайн доступом. Проаналізовано наявні відкриті та закриті міжнародні реєстри та встановлено іноземні джерела інформації.

АРМА на постійній основі здійснюється робота з пошуку та аналізу нових банків даних, що можуть бути використані для виявлення або розшуку активів.

В результаті цієї роботи АРМА було визначено більш ніж 300 реєстрів, баз даних, інформаційних та аналітичних джерел, що можуть використовуватись при виконанні завдань АРМА.

Проаналізовані джерела інформації поділяються на такі, що є у відкритому доступі, і ті, що є у закритому.

Доступ до таких джерел може бути безкоштовним, а може забезпечуватись на платній основі. Частина баз даних та реєстрів адмініструють державні органи (органи місцевого самоврядування), іншу частину – підприємства, що знаходяться в підпорядкуванні державних органів, певні масиви інформації знаходяться у розпорядженні інших суб'єктів господарювання, у тому числі в інших юрисдикціях.

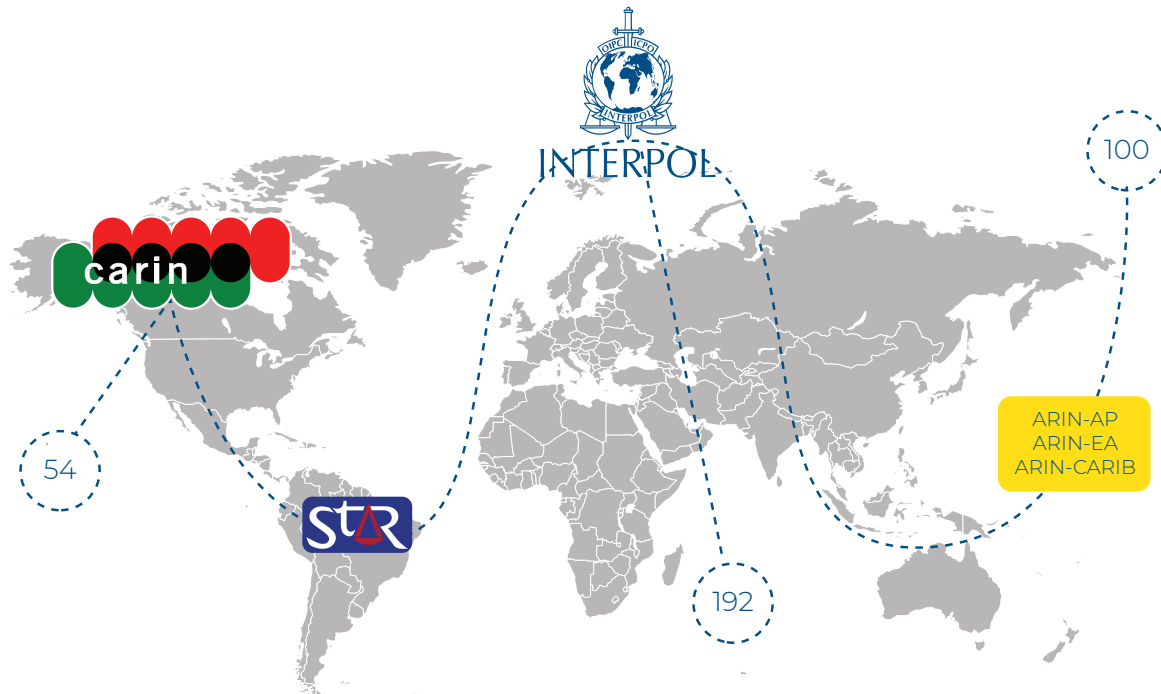
Таким чином, робота із приєднання до джерел інформації, необхідних для здійснення розшуку та виявлення активів має системний триваючий характер.

АРМА здійснює міжнародне співробітництво з органами іноземних держав, до компетенції яких належать питання виявлення, розшуку та управління активами, іншими компетентними органами іноземних держав, відповідними міжнародними організаціями, міжурядовими організаціями, ініціативами, мережами, діяльність яких спрямована на забезпечення міжнародного співробітництва у сфері виявлення, розшуку та управління активами, у тому числі з Камденською міжвідомчою мережею з питань повернення активів (CARIN), Ініціативою з повернення викрадених активів (StAR), Глобальною ініціативою контактних пунктів Інтерполу (Interpol Global Focal Point Initiative) і представляє Україну в зазначених організаціях, ініціативах, мережах та забезпечує виконання запитів відповідних органів іноземної держави або компетентних органів, визначених законодавством, щодо міжнародного співробітництва у сфері виявлення та розшуку активів відповідно до міжнародних договорів України або за принципом взаємності.

АРМА також визначено одним із компетентних органів в Україні, який згідно з національним законодавством відповідає за запобігання та боротьбу з кримінальними правопорушеннями, що надає можливість співпраці з Європоллом.

Міжнародне співробітництво у сфері виявлення та розшуку активів

Інструменти та засади міжнародного співробітництва

Міжнародні договори/ принципи взаємності

Отримання та надсилання міжнародних запитів

Обмін досвідом чи інформацією з питань виявлення, розшуку та управління активами

Одержання іноземного запиту - підстава для витребування APMA необхідної для виконання запиту інформації від органів влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій.

Інформація з обмеженим доступом може бути надана за умови забезпечення режиму захисту і виключно для цілей кримінального судочинства.

За результатами 2018 року APMA було забезпечено доступ до чотирьох глобальних всесвітніх мереж з транскордонного обміну даними про активи, що можуть бути арештовані у кримінальному провадженні (CARIN, StAR, Interpol Global Focal Point Initiative, Europol).

Відповідно до частини першої статті 170 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), слідчий, прокурор повинні вжити необхідних заходів з метою виявлення та розшуку майна, на яке може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, зокрема шляхом витребування необхідної інформації в АРМА, інших державних органів та органів місцевого самоврядування, фізичних і юридичних осіб. Поряд із цим, КПК України не містить жодних обмежень, умов звернення слідчого, прокурора до АРМА з питань виявлення та розшуку майна, на яке може бути накладено арешт у кримінальному провадженні. Так само законодавством не передбачено переліку складів злочинів, при розслідуванні яких допускається звернення до АРМА з питань розшуку активів. Відповідно, наразі уповноважені суб'єкти в праві звернутись до АРМА щодо розшуку активів, незалежно від виду злочину, розслідування якого вони здійснюють.

На практиці це призводить до відповідних звернень до АРМА як у резонансних справах щодо шахрайства чи завдання збитків на багатомільярдні суми коштів, так і у розслідуванні ймовірного одержання службовими особами неправомірної вигоди у 3-5 тисяч гривень. При цьому, в обох випадках АРМА зобов'язане застосувати практично однаковий обсяг заходів з виявлення та розшуку активів. Відтак, часом виникає питання доцільності застосування інструментарію АРМА з розшуку активів у розслідуванні діянь, що містять ознаки злочинів з відносно невисоким ступенем суспільної небезпеки.

Відповідна проблематика була виявлена за результатами роботи з розшуку активів у 2018 році і наразі потребує ґрунтовного аналізу для вироблення рекомендацій з вдосконалення ефективного використання ресурсів АРМА у майбутньому.

В іншому випадку потребуватиме перегляду філософія АРМА як компактного органу державної влади, адже якісний розгляд потенційно десятків (якщо не сотень) тисяч звернень про розшук активів силами підрозділу з 30-40 фахівців є практично неможливим.

Паралельно із цими заходами слід підвищувати рівень обізнаності правоохоронних органів та

органів прокуратури про можливості АРМА щодо виявлення та розшуку активів у тому числі через мережу CARIN, StAR.

Відповідно до пункту 8 Розділу четвертого Порядку взаємодії, при розгляді звернень органів, що здійснюють досудове розслідування, прокуратури та виконанні запитів іноземних держав щодо виявлення та розшуку активів, затвердженого спільним наказом АРМА, НАБУ, ГПУ, СБУ, МВС, Мінфіну від 20.10.2017 № 115/197-О/297/586/869/857, розгляд, прийняття рішення за інформацією, викладеною у відповіді АРМА на звернення про розшук активів, здійснюються у визначеному законодавством України порядку суб'єктом звернення, за зверненням якого складено таку відповідь. Водночас, законодавство України не містить прямих норм щодо обов'язку правоохоронних органів застосовувати одержану від АРМА інформацію для цілей арешту виявлених активів, строків подання відповідних звернень про накладення арешту на виявлені активи до суду. На практиці це може призводити до знецінення відомостей про виявлений актив та його місцезнаходження у разі несвоєчасного звернення правоохоронних органів до суду з клопотанням про накладення арешту. Очевидно, це питання потребує вирішення шляхом внесення змін до КПК України щодо встановлення прозорих правил оперативного розгляду та застосування правоохоронними органами одержаної від АРМА інформації про виявлені активи, на які може бути накладено арешт.

Поряд із тим, що Спеціальний закон наділяє АРМА порівняно широким доступом до джерел інформації для цілей розшуку активів, менш з тим цей доступ не є достатнім настільки, наскільки він потрібен з огляду на мету його надання.

Зокрема, на рівні Спеціального закону АРМА має бути прямо уповноважене на витребування інформації від державних та комунальних підприємств, установ, організацій, банків, депозитарних та фінансових установ, від осіб, які надають публічні послуги (нотаріусів, приватних виконавців, оцінювачів, арбітражних керуючих).

Зрештою, має бути завершено узгоджувальні процедури з приєднання APMA до джерел інформації, право на приєднання до яких прямо передбачено Спеціальним законом. Зокрема, це стосується одержання доступу до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

З розширенням кола джерел інформації для цілей розшуку активів потребує вдосконалення і спосіб доступу до такої інформації.

По-перше, пріоритетним має бути безпосередній онлайн доступ до інформації, необхідної для виявлення та розшуку активів, а не одержання такої інформації у приміщеннях інших органів державної влади, чи у іншій формі запиту APMA. По-друге, APMA має володіти потужностями для самостійного дослідження носіїв інформації, адже численні обсяги відомостей, необхідних для розшуку активів, містяться на портативних носіях інформації.

З метою виконання поставлених перед APMA завдань та функцій, а також з метою вдосконалення механізмів виявлення та розшуку активів, та створення більш ефективної взаємодії з правоохоронними органами України, що безперечно позитивно вплине на швидкість та якість проведення розслідувань кримінальних проваджень, планується створення власної IT-лабораторії в структурі APMA.

Основним завданням такого підрозділу, насамперед буде проведення заходів зі збору та глибокого аналізу інформації з цифрових носіїв інформації, а також комп'ютерів, комп'ютерних систем та мобільних пристроїв, які можуть містити інформацію, що матиме важливе значення для розслідування обставин та можливих учасників кримінального провадження, з обов'язковим подальшим використанням такої інформації в якості доказів в суді.

Зрештою, окрім розширення опцій доступу до необхідної інформації в майбутньому має бути вдосконалено характер її обробки.

Зокрема, пріоритетом має лишатись інформатизація та автоматизація процесів під час виявлення та розшуку активів – мінімізація участі у цих процесах людини і максимальне застосування IT технологій на етапі первинного збирання та аналізу інформації.

4.2. ЯКІСНІ ТА КІЛЬКІСНІ ПОКАЗНИКИ ВІЯВЛЕННЯ ТА РОЗШУКУ АКТИВІВ, НА ЯКІ МОЖЕ БУТИ НАКЛАДЕНО АРЕШТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Завдяки здійснюваній АРМА роботі, перелік активів та майна, що може розшукувати АРМА, не обмежуються звичними у розумінні об'єктами (нерухомість, кошти або транспортні засоби), натомість, АРМА має можливість розшукувати також цінні папери, корпоративні права, літаки та гвинтокрили, річкові та морські судна, трактори та сільськогосподарську техніку, майно, що використовується в енергетичній сфері та активи у сфері інтелектуальної власності, об'єкти підвищеної небезпеки (АЭС, нафтобази, цеха з виробництва), машини (устаткування) підвищеної небезпеки та навіть деревину.

У результаті проведеної у 2018 році роботи, до АРМА відповідно до спільного наказу АРМА, НАБУ, ГПУ, СБУ, МВС, Мінфіну від 20.10.2017 № 115/197-О/297/586/869/857 «Про затвердження Порядку взаємодії при розгляді звернень органів, що здійснюють досудове розслідування, прокуратури та виконанні запитів іноземних держав щодо виявлення та розшуку активів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 02.11.2017 за № 1342/31210, надійшло 1064 звернення від правоохоронних органів, та 15 звернень від іноземних правоохоронних органів, а саме:

- Органів прокуратури – 493,
- Національної поліції України – 275,
- Національного антикорупційного бюро України – 134,
- Служби безпеки України – 85,
- Державної фіскальної служби України – 72,
- Судів – 5,
- Міжнародні запити – 15.

Для цілей порівняння варто зазначити, що у 2017 році сукупно до АРМА надійшло 69 аналогічних звернень.

У 2018 році АРМА активно взаємодіяло з представниками правоохоронних органів з метою надання роз'яснень, методичної та консультативної допомоги слідчим, детективам та прокурорам з питань, пов'язаних з виявленням та розшуком активів, накладенням арешту на такі активи та їх конфіскацією. Зокрема, на адресу правоохоронних органів було направлено більше ста листів-роз'яснень з вказаних питань. Окрім цього, з представниками правоохоронних органів з питань виявлення та розшуку активів проводились численні робочі зустрічі, спільні навчальні заходи тощо.

Надходження звернень до Управління виявлення та розшуку активів

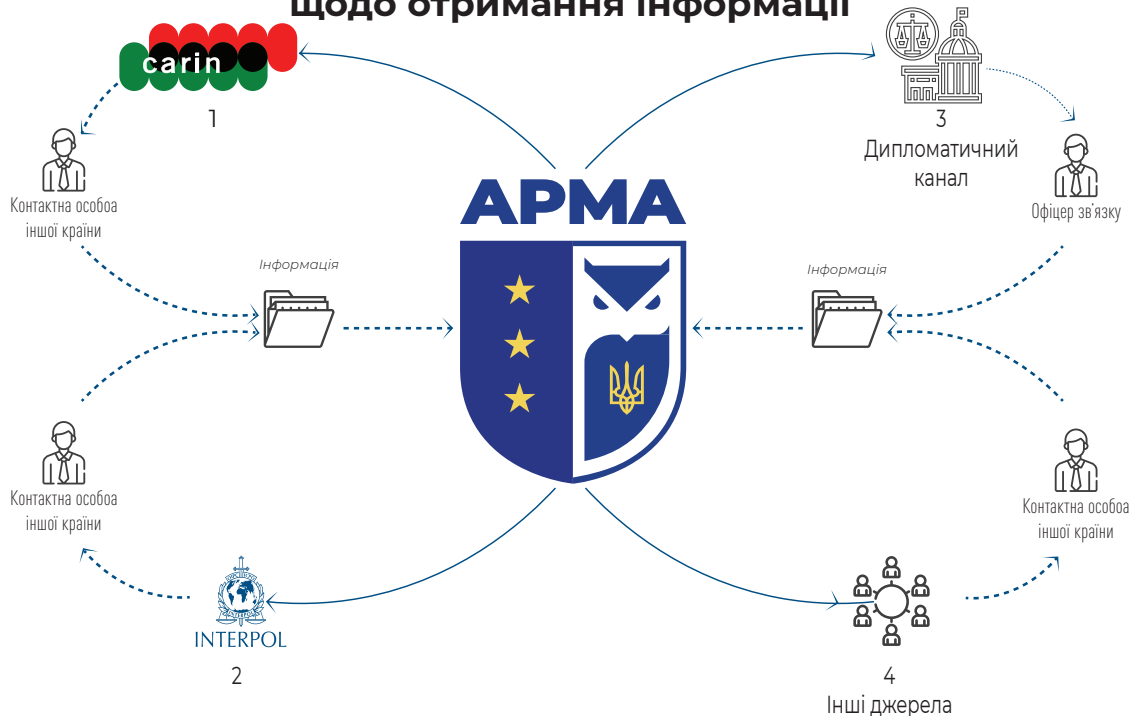
У рамках транскордонного обміну інформацією організовано направлення 81 звернення стосовно виявлення та розшуку активів в межах кримінальних проваджень за запитом правоохоронних органів України, зокрема до: Німеччини, Великобританії, Британських Віргінських островів, Кіпру, Швейцарії, Ліхтенштейну, Чехії, Угорщини, Словаччини, Румунії, Польщі, Італії, Франції, Австрії, ОАЕ, Латвії, Канади, Нідерландів, Мальти, Португалії, Республіки Ліберії, Чорногорії, Іспанії, США, Республіки Панама, Хорватії, Естонії, Греції, Литви, Молдови, Нігерії, Сейшельських островів.

Також, до АРМА надійшло 15 запитів від іноземних органів стосовно виявлення та розшуку активів, зокрема від: Великобританії, Латвії, Польщі, Португалії, Британських Віргінських островів, Німеччини, Італії, Франції, Ізраїлю, Литви, Молдови, Данії та Бельгії. Середній час розгляду іноземного запиту становив 11 днів.

Шведська ініціатива ЄС зазначає, що, якщо установи з повернення активів мають прямий доступ до бази даних або реєстрів, то вони мають відповідати на термінові запити протягом 8 годин та на не термінові запити – протягом 1 тижня. У випадках відсутності прямого доступу до баз даних та реєстрів, відповідь на запити повинна бути підготовлена протягом 14 днів. Часові рамки за якими АРМА юридично зобов'язується відповідати на запити, відповідають стандарту ЄС. Термінових запитів, які потребують надання відповіді протягом 8 годин, у 2018 році до АРМА не надходило.

Нижче наведено типову схему взаємодії з іноземними юрисдикціями в процесі виявлення та розшуку активів на запит АРМА.

Шляхи взаємодії з іншими країнами щодо отримання інформації

Конкретні приклади співробітництва:

3* — Управління виявлення та розшуку активів через мережу CARIN від контактної особи Чехії було отримано запитувану інформацію щодо активів з приміткою про відсутність можливості надання інформації, що містить банківську таємницю. З метою отримання інформації щодо банківських рахунків було проведено переговори з офіцером зв'язку Чеської Республіки та ініційовано співробітництво з Департаментом по боротьбі з економічними злочинами національної поліції Чехії.

4* — Управління виявлення та розшуку активів зіткнулося з деякими перешкодами при отриманні інформації мережею CARIN та Interpol від правоохоронних органів Іспанського Королівства щодо наявності активів. Для налагодження співпраці з відповідними органами Іспанії під час конференції у Брюсселі було проведено зустріч з заступником міністра Юстиції Іспанії та обговорено подальшу взаємодію щодо обміну інформацією.

За результатами опрацювання звернень правоохоронних органів щодо розшуку активів у 2018 році АРМА було виявлено та розшукано активи на території України та за її межами у такій кількості:

- корпоративні права – частки у статутних капіталах компаній вартістю 21 160 млн грн;
- цінні папери вартістю 557 млн грн;
- 7093 об'єкти нерухомості;
- 4457 земельних ділянок;
- 3758 транспортних засоби;
- 2522 одиниці іншого майна (товарів);
- 950 одиниць сільськогосподарської техніки;
- 848 фактів володіння правами на винаходи, торгові марки;
- грошові кошти у сумі – 357,7 млн гривень, 97,8 млн доларів США, 1,9 млн євро.

Під час опрацювання звернень АРМА виявлено та розшукано активи, як на території України так і за її межами, з метою їх арешту і конфіскації, зокрема:

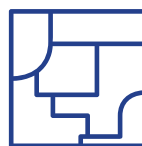

корпоративні права – частки у статутних капіталах компаній вартістю **21 160 млн грн**

цінні папери вартістю **557 млн грн**

3758 транспортних засоби;

4457 земельних ділянок;

848 фактів володіння правами на винаходи, торгові марки;

7093 об'єкти нерухомості;

950 одиниць сільськогосподарської техніки;

357,7 млн грн
\$ 97,8 млн
€ 1,9 млн

2522 одиниці іншого майна (товарів);

У 2018 році розшук та виявлення активів, на які може бути накладено арешт, здійснювався АРМА у кримінальних провадженнях за різноманітними складами злочинів, у тому числі:

- посягання на територіальну цілісність і недоторканність України;
- легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом;
- фіктивне підприємництво;
- ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів);
- порушення обов'язків щодо охорони майна;
- порушення правил охорони або використання надр;
- пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі;
- прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою;
- незаконне позбавлення волі або викрадення людини;
- розбій;
- шахрайство;
- торгівля людьми;
- зловживання владою або службовим становищем;
- викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем;
- підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів;
- незаконні дії щодо майна;
- тощо.

Управління виявлення та розшуку активів АРМА у 2018 році здійснювало заходи щодо виявлення та розшуку активів та надавало інформацію правоохоронним органам в третині кримінальних проваджень, за якими активи було арештовано та в подальшому передано в управління АРМА.

- Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Вищезазначені кримінальні провадження стосуються розслідування ймовірного вчинення, зокрема, таких злочинів:

- Зловживання владою або службовим становищем.

Досудове розслідування здійснюється щодо службових осіб міської ради, які за попередньою змовою зі службовими особами КП та ТОВ реалізували злочинні наміри, спрямовані на заволодіння комунальним майном: без проведення конкурсу, під виглядом залучення інвестиційних коштів для реконструкції об'єкту було створено ТОВ, а зрештою інтересам територіальної громади міста було завдано матеріальних збитків більш ніж на 161 млн грн.

- Створення терористичної групи чи терористичної організації.

Досудовим розслідуванням встановлено, що ОСОБА 1, в порушення вимог законодавства України вирішила сприяти діяльності терористичним організаціям «ДНР» та «ЛНР», шляхом постачання до Російської Федерації приладів і обладнання з метою подальшого виготовлення продукції (зброї) в оборонно-промисловій сфері на території Російської Федерації та використання її проти українських військових формувань та державних силових структур під час проведення Операції об'єднаних сил на Сході України.

ОСОБА 1 упродовж 2013-2015 років організувала та керувала протиправним оборонним природного газу, що належить ПАТ, в особливо великих розмірах на користь ТзОВ 1 та ТзОВ 2, створивши організовану групу для вчинення цього та інших злочинів з числа службових осіб ТзОВ 1 та ТзОВ 2.

- Шахрайство. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Досудовим розслідуванням встановлено, що впродовж 2010-2014 років колишнє керівництво агрохолдингу під керівництвом підозрюваного, діючи на території міста Києва, Тернопільської, Хмельницької, Івано-Франківської, Чернівецької та Київської областей, використовуючи діяльність понад 300 підприємств зі складу агрохолдингу, вдавалися до свідомого маніпулювання фінансовими показниками агрохолдингу. Фіктивні показники використовувалися керівництвом агрохолдингу для введення в оману фінансових інституцій та інституціональних інвесторів з метою отримання додаткових фінансових ресурсів.

- Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини. Шахрайство. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Службове підроблення.

Під час здійснення досудового розслідування встановлено, що на території України, зокрема, в містах Києві, Кропивницькому, Львові, Донецьку та Маріуполі, упродовж 2011-2018 років здійснює протиправну діяльність група, організована ОСОБОЮ 1, яка є громадянином Республіки Молдови та Федеративної Республіки Німеччини, до якої входять службові особи ТОВ 1 та інших, пов'язаних із ним підприємств. Ці підприємства ухиляються від сплати податків в особливо великих розмірах та під виглядом проведення програм допоміжних репродуктивних технологій із застосуванням сурогатного материнства сприяють іноземним громадянам в здійсненні незаконних угод щодо малолітніх дітей (громадян України), тим самим, здійснюючи торгівлю дітьми за грошову винагороду.

4.3. ПРАКТИЧНІ ПРИКЛАДИ ДІЯЛЬНОСТІ АРМА У СФЕРІ ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗШУКУ АКТИВІВ

Приклад 1.

Службові особи суб'єктів господарської діяльності з метою отримання податкової вигоди шляхом декларування «штучного» податкового кредиту, зменшення своїх податкових зобов'язань перед бюджетом та подальшого переведення безготівкових коштів у готівку, здійснюють документальне оформлення фіктивних операцій за рахунок відображення фінансово-господарських взаємовідносин з рядом сумнівних підприємств. Результати діяльності призвели до фактичного ненадходження до державного бюджету коштів на загальну суму більше 7 млн гривень.

Група підконтрольних Особі 1 компаній (Компанії 1 – 6) оформлюють фіктивне постачання товарно-матеріальних цінностей (1) від ряду фіктивних підприємств, які зареєстровані в Україні як платники ПДВ.

За результатами аналізу місця реєстрації, видів діяльності, статутного капіталу, товарно-грошових операцій з контрагентами та податкової звітності встановлено ознаки фіктивності Компаній 2 – 6 (резиденти та нерезиденти, у тому числі такі, що знаходяться на окупованій території України та в зоні проведення Операції об'єднаних сил).

Наявність правового зв'язку між Особою 1 (директором Компанії 7) та директорами пов'язаних підприємств встановлено в результаті аналізу відомостей про видані та отримані довіреності.

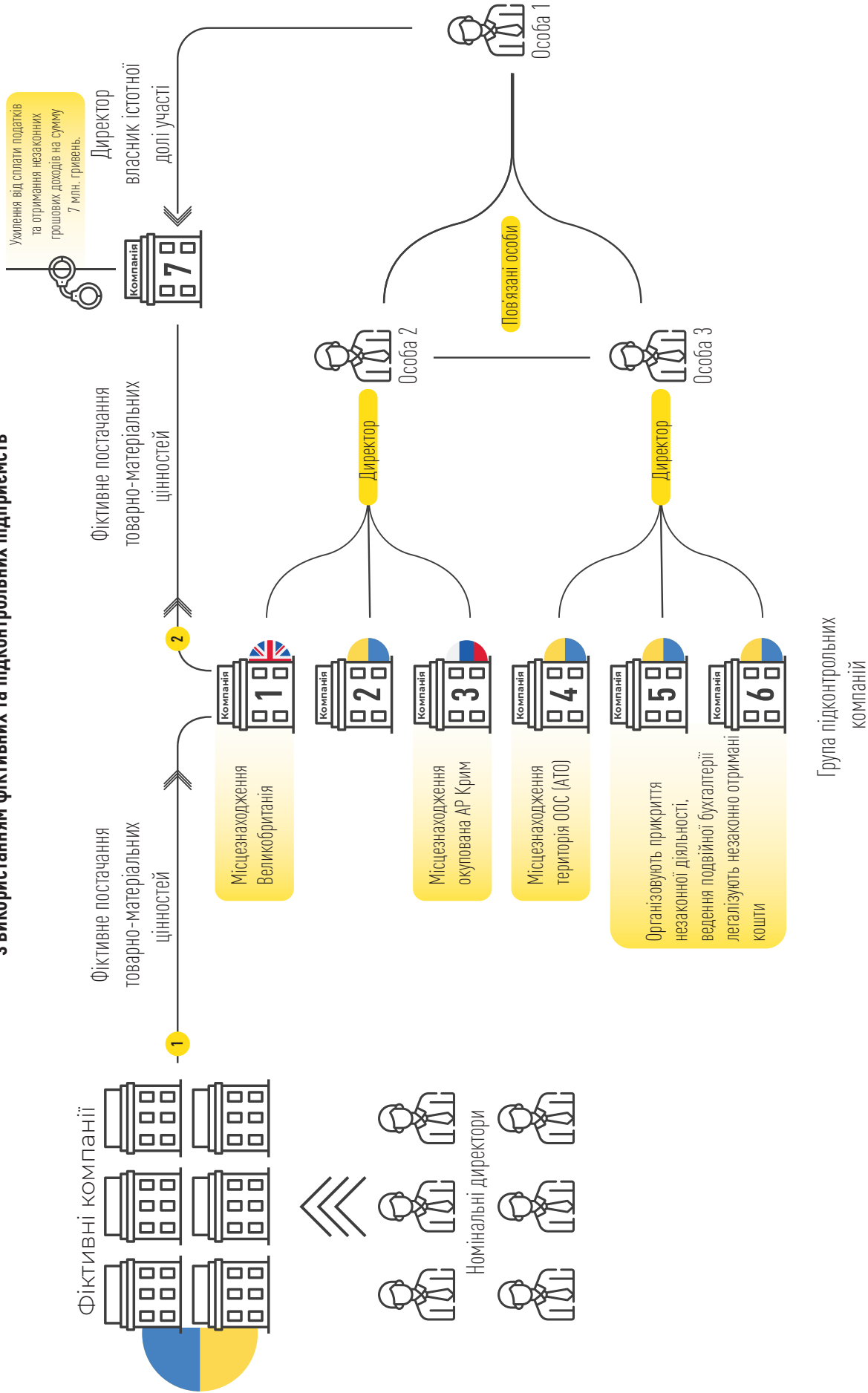
В результаті аналізу відкритих даних встановлено наявність у Особи 1 ознак подвійного громадянства, а саме його депутатської участі в органах місцевого самоврядування АР Крим, а згодом, можливо, і на окупованій території АР Крим.

В подальшому Компанії 1–6 здійснюють безпосереднє та/або опосередковане фіктивне постачання неіснуючих товарно-матеріальних цінностей Компанії 7 (2), яка є материнською по відношенню до Компаній 1–6. Акумуляована сума незаконної вигоди Компанії 7 реалізується її фактичним бенефіціаром – Особою 1 у власних корисливих цілях.

За результатами роботи виявлено більше 30 інших пов'язаних та підконтрольних підприємств, серед яких є як компанії-нерезиденти (Російська Федерація, Великобританія), так і підприємства, зареєстровані на території проведення ООС.

В результаті здійсненого розшуку та виявлення активів встановлено активи фігурантів та пов'язаних осіб на території України: житлову та нежитлову нерухомість (більше 300 об'єктів), корпоративні права (більше 60 млн грн. участі), майнові права інтелектуальної власності (6 об'єктів), автомобільний транспорт (більше 180 авто), залізничний транспорт. В іноземних реєстрах встановлено наявність активів у нерезидента – Компанії 1, що підконтрольна Компанії 7, за кордоном на загальну вартість більше 1 млн доларів США.

Схема
ухилення від сплати податків (в особливо великих розмірах)
з використанням фіктивних та підконтрольних підприємств

Приклад 2.

Підконтрольній Фізичній особі 1 Українським банком надано позики ряду підприємств в Україні (1). Кредитні кошти підприємств перераховано на рахунок компанії-нерезидента (Кіпр) в Латвійському банку з призначенням платежу закупівля товарів (2). Вищевказана компанія-нерезидент перераховує кошти з призначенням платежу «за акції» на користь компанії, що зареєстрована у Великобританії (3). Компанія з Великобританії в свою чергу провела ряд фінансових операцій з метою перерахування коштів для формування статутного фонду ТОВ «Д» (Україна) (4).

ТОВ «Д» є одним із засновників комунального підприємства «М» (КП «М») та перераховує кошти отримані від компанії з Великобританії для формування статутного фонду КП «М» (5). КП «М» провело фінансові операції в рамках договорів купівлі обладнання у компанії-нерезидента (БВО) (6).

Компанія-нерезидент (БВО) має однакову адресу офісу в Україні, що й вищезазначена компанія-нерезидент (Великобританія). Крім того, Фізична особа 2 є особою, яка має право підпису, а Фізична особа 3 є контактною особою в обох вказаних компаніях-нерезидентах.

Компанія-нерезидент (БВО) є власником рахунку в Латвійському банку та перерахувала кошти, отримані від КП «М», на раніше згадану компанію-нерезидента (Кіпр) та компанію-нерезидента «К», з призначенням платежів «оплата згідно договору позики» (7).

Таким чином, внаслідок великої кількості заплутаних фінансових операцій проведених підприємствами, що зареєстровані в Україні та за кордоном, кредитні кошти ряду підприємств, що надані підконтрольним Фізичній особі 1 Українським банком було повернуто до банку.

Приклад 3.

Фінансовою групою разом з фізичними особами, пов'язаними із зазначеною групою трудовими, діловими та представницькими відносинами, здійснювалася легалізація грошових коштів шляхом фіктивної виплати дивідендів.

Фізичні особи здійснювали технічні операції з купівлі інвестиційних сертифікатів пайового фонду. Правлінням фонду одразу приймається рішення про виплату дивідендів, тобто перед зазначеними фізичними особами сформувався борг.

Зазначена схема легалізації грошових коштів здійснювалася в 2 етапи.

I етап.

Банківська установа перераховує торговцю грошові кошти за фіктивні цінні папери (1). Торговець перераховує ці кошти на компанію з управління активами (далі – КУА) також за фіктивні цінні папери (2,5). КУА за ці кошти здійснює виплату дивідендів фізичним особам (3,6). Фізичні особи перераховують ці кошти назад торговцю за купівлю інших фіктивних цінних паперів (4,9).

Фізичні особи розраховуються за раніше куплені цінні папери, за які вони отримали дивіденди, та продають їх (7,8). Торговець повертає кошти банку за купівлю раніше проданих фіктивних цінних паперів (10).

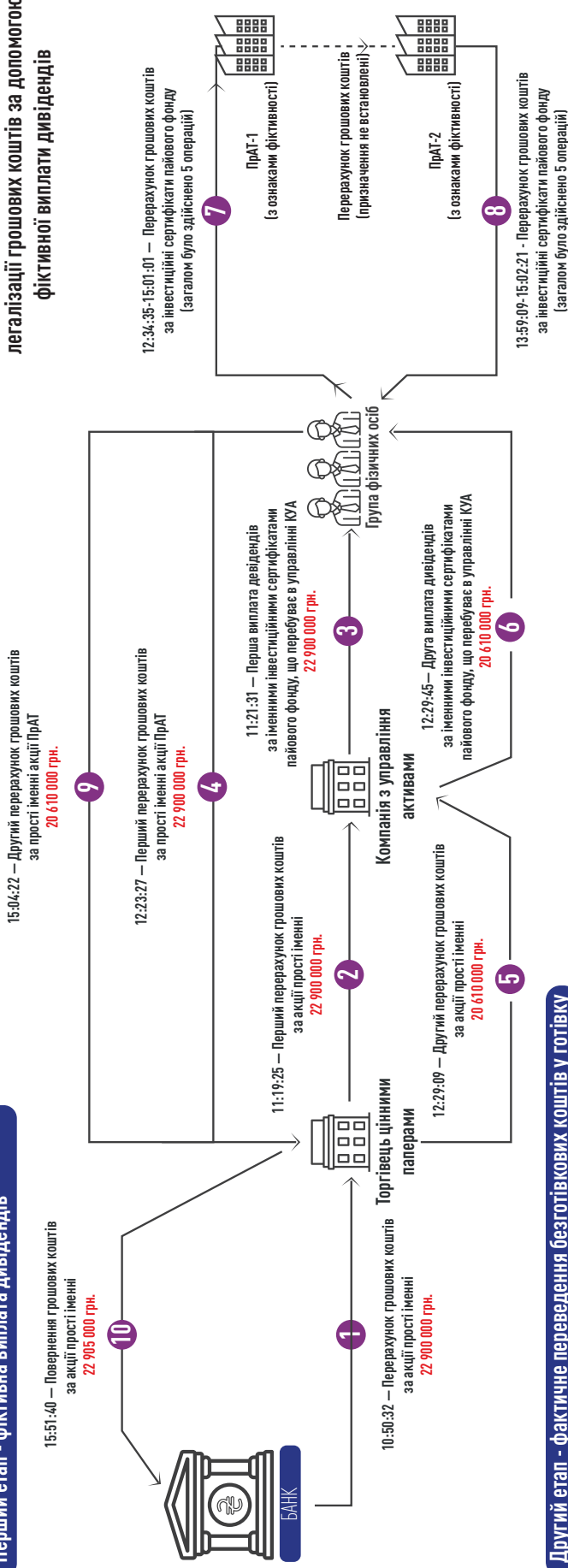
Висновок: фізичні особи мають на своїх рахунках фіктивні цінні папери.

II етап.

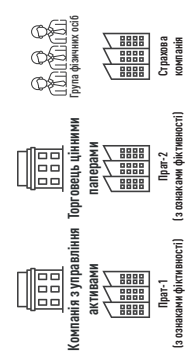
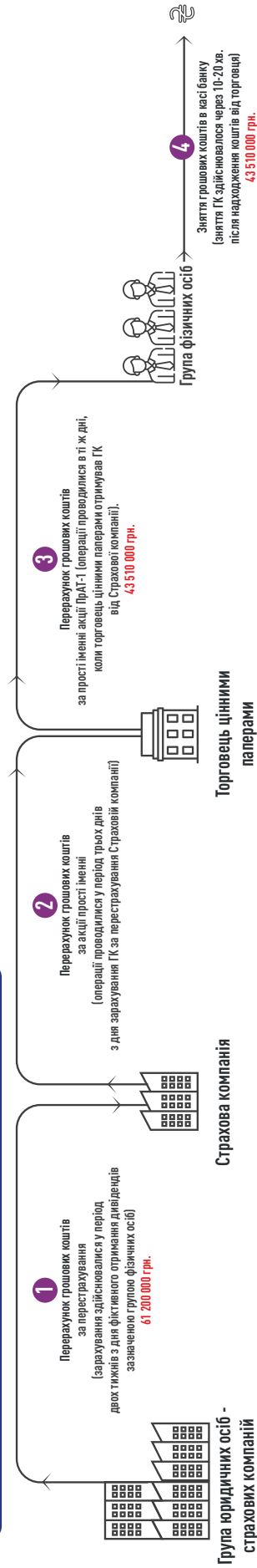
Страхова компанія акумулює на своєму поточному рахунку грошові кошти, отримані від інших страхових компаній за перестраховання ризиків (1). Страхова компанія перераховує торговцю грошові кошти за купівлю фіктивних цінних паперів (2). Торговець перераховує ці кошти групі фізичних осіб за фіктивні цінні папери, які вони раніше купили у торговця (3). Фізичні особи знімають зі своїх рахунків ці кошти у касі банку (4).

Висновок: група фізичних осіб легалізувала кошти, отримані від юридичних осіб реального сектору економіки під виглядом дивідендів.

Перший етап - фіктивна виплата дивідендів

Другий етап - фактичне переведення безготівкових коштів у готівку

- пов'язані особи, є та/або були працівниками зазначених установ, входять до однієї фінансової групи, виступають довіреним особами, тощо.

Схема

легалізації грошових коштів за допомогою фіктивної виплати дивідендів

Приклад 4.

Влітку 2018 року в регіоні Бургундія (Франція) було відкрито кримінальне провадження проти резидента України. Він підозрюється у шахрайстві та корупційних злочинах.

На виконання звернення іноземного правоохоронного органу АРМА у найкоротший строк було надано відповідь, що сприяло швидкому та оперативному виявленню активів, здобутих злочинним шляхом.

Співробітниками АРМА встановлено, що фігурант інсценував свою смерть у 2014 році (1) та здійснив перереєстрацію власного майна на родичів (2).

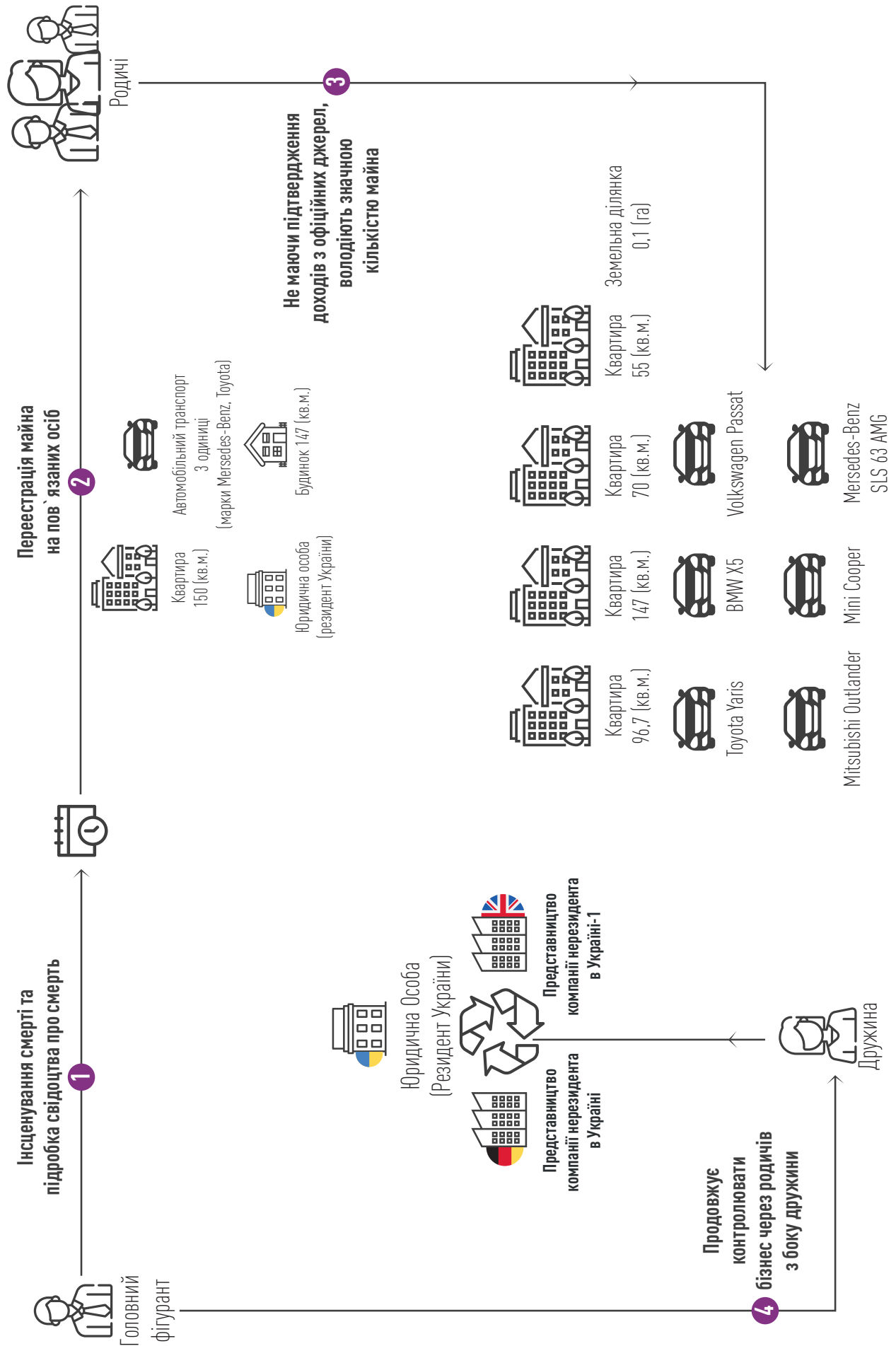
У результаті здійснення комплексу заходів, спрямованих на розшук та виявлення активів, співробітниками АРМА виявлено значну кількість активів, що належать родичам фігуранта.

У результаті проведеного аналізу отриманої фінансової звітності встановлено, що пов'язані з фігурантом особи не мають підтвердження походження доходів з офіційних джерел (3).

Використовуючи закриті та відкриті джерела даних встановлено, що фігурант фактично продовжує контролювати бізнес через родичів з боку дружини (4).

Схема

Результат виконання звернення іноземного правоохоронного органу щодо виявлення та розшуку активів

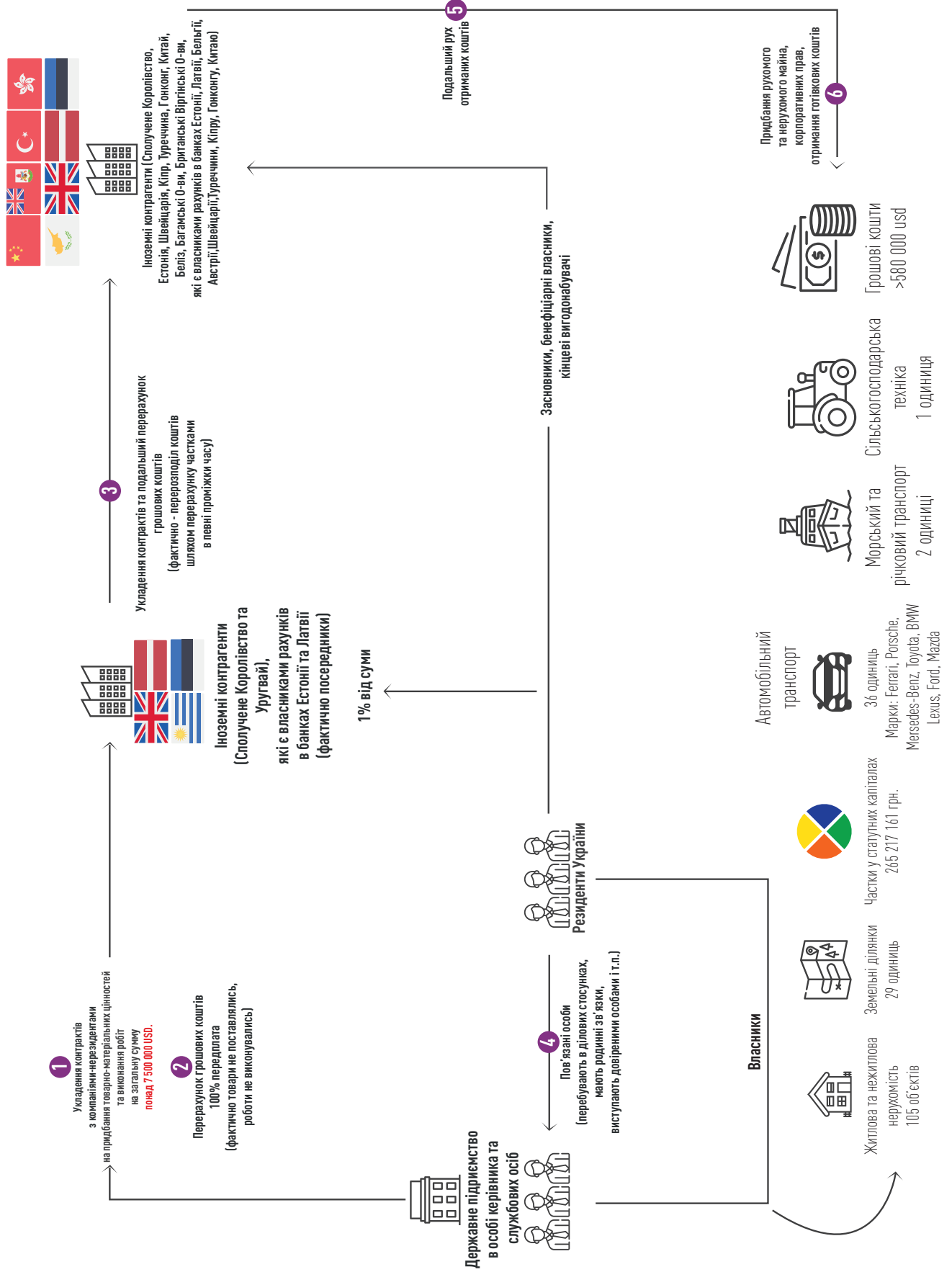
Приклад 5.

Службові особи державного підприємства здійснили розтрату грошових коштів в особливо великих розмірах шляхом укладання контрактів з компаніями-нерезидентами (Сполучене Королівство та Уругвай) на придбання товарів і виконання робіт на загальну суму понад 7 500 000 доларів США (1), за якими здійснено 100% передплату на рахунки вказаних іноземних контрагентів в банках Естонії та Латвії. Фактично товари не поставлялись і роботи не виконувались (2). У подальшому, фактично виступаючи посередниками (1% від суми), вказані іноземні контрагенти уклали контракти з іншими компаніями-нерезидентами та перераховували на їх рахунки вказані кошти частками в певні проміжки часу (3). Використовуючи відкриті джерела даних та інформацію з реєстрів компанії іноземних держав, співробітниками Управління виявлення та розшуку активів встановлено юрисдикції компаній-нерезидентів, зареєстрованих здебільшого в офшорних зонах (Беліз, Багамські Острови, Британські Віргінські Острови, Гонконг, Ірландія, Кіпр), а також визначено їх засновників, бенефіціарних власників, кінцевих вигодонабувачів (резидентів України). Із залученням можливостей міжнародного співробітництва та шляхом аналізу руху коштів співробітниками Управління встановлено банківські рахунки компаній-нерезидентів в банках Естонії, Латвії, Бельгії, Австрії, Швейцарії, Туреччини, Гонконгу та Китаю. Співробітниками Управління проведено аналіз отриманої інформації та встановлено взаємозв'язок та коло пов'язаних осіб між ДП і компаніями-нерезидентами (4), а також ймовірні шляхи подальшої легалізації вказаних коштів, використовуючи фінансові операції з ознаками фіктивності (5). У результаті здійснення комплексу заходів, спрямованих на розшук та виявлення активів причетних до справи осіб, співробітниками Управління виявлено грошові кошти на суму понад 580 000 доларів США, частки у статутних капіталах компаній на суму більше 265 млн грн., понад 130 об'єктів нерухомого

майна, 36 одиниць автомобільного транспорту, зокрема, марок FERRARI, PORSCHE, MERCEDES-BENZ, BMW, LEXUS, а також декілька одиниць водного транспорту та сільськогосподарської техніки, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні (6).

Схема

розтрати грошових коштів державного підприємства в особливо великих розмірах та їх подальшої легалізації

Приклад 6.

Використовуючи технології OSINT, проведено розшук приватного літака, що належить фігуранту кримінального провадження.

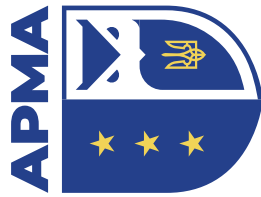
Завдяки відомому реєстраційному номеру літака знайдено всі згадування в мережі Інтернет про дане повітряне судно, а саме дати та час його приземлення в аеропортах різних країн (1 – 3). За результатами пошуку в наявних базах даних встановлено, що на даний момент літак знаходиться у розпорядженні швейцарської компанії «ХАУ», основним видом діяльності якої є надання чартерних послуг та інших видів повітряних перевезень (4).

Також, аналізуючи відкриті джерела даних визначено, що літак виставлено на продаж та відповідно до даних з комерційного оголошення місцем його перебування є Франція.

Проаналізувавши інформацію, зазначену на офіційному сайті компанії, виявлено, що у Франції є лише один аеропорт, в якому компанія «ХАУ» має свій особистий ангар для літаків.

Даний аеропорт знаходиться неподалік міста Париж (5).

Приклад виявлення та розшуку активів APMA,
використовуючи технологію OSINT

Отримано звернення
від правоохоронного органу

НАЦІОНАЛЬНЕ
АНТИКОРУПЦІЙНЕ
БЮРО УКРАЇНИ

Встановлено актив
вартістю понад 9,6 млн. дол.

1

Літак

Проведено розшук
активу за допомогою
відкритих даних

2

OSINT

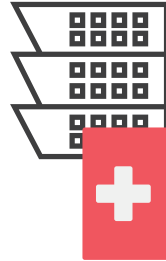
Інформацію передано
до НАБУ

Співробітниками APMA
здійснено заходи щодо визначення
місця перебування активу

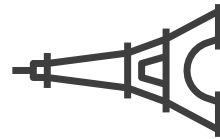
3

Компанія-нерезидент, яка
розпоряджається активом

Встановлено місце
розташування активу

5

Аеропорт
неподалік
міста Париж

Виявлено розпорядника
майном

4

Fly Radar

5. ДІЯЛЬНІСТЬ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ

5.1. УЗАГАЛЬНЕНА ОЦІНКА СТАНУ СПРАВ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ АРЕШТОВАНИМИ АКТИВАМИ, ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

2018 рік став першим повним календарним роком здійснення функції управління арештованим майном на практиці. Загалом в управлінні АРМА за минулий рік було передано понад 600 позицій різноманітного арештованого майна, Тендерним комітетом АРМА проведено понад 30 конкурсних відборів управителів, укладено 30 договорів управління арештованим майном.

Разом з тим, стан справ у сфері управління арештованим майном за результатами 2018 року слід охарактеризувати як абсолютну новизну, брак інформації у всіх заінтересованих осіб, нові можливості для бізнесу і його ж обережність скористатись цими можливостями, комплексні виклики і перші позитивні результати.

Нове часто лякає, особливо, коли йдеться про управління чужою власністю, всупереч волі власника. Якщо до цього додати брак інформації у власників активів щодо справжньої мети діяльності АРМА та меж його мандату, а також спонукання консультантів власників до активної протидії АРМА, стає цілком зрозумілим, чому часом власники арештованого майна вдавались до активної і навіть відкритої протидії АРМА та залученим ним управителям. Поряд із цим, практика свідчить, що у такій протидії немає сенсу – АРМА не вправі відмовитись від управління майном лише на тій підставі, що управлінню чиниться протидія. Відтак, на практиці через деякий час після початку, протидія управлінню слабшає та припиняється. Власники майна та інші зацікавлені ним особи концентрують свою увагу на спробах скасувати арешт – єдиній законній підставі припинити управління, або спробах оскаржити рішення, дії та правочини АРМА. Належне сприйняття управління арештованим майном у суспільстві та в бізнесі – питання часу. Наразі ні у кого не викликає обурення поява представника виконавчої служби, адже він виконує судові рішення.

Мандат АРМА принципово не відрізняється від мандату виконавця – так само АРМА діє на виконання судового рішення і так само, не вправі відмовитись від його виконання, яким би не був супротив, фізична протидія, медійне викривлення та будь-що інше, спрямоване на недопущення управління арештованим майном.

На практиці, частину побоювань та міфів щодо управління арештованим майном у власників активів, адвокатів, прокурорів та суддів виявилось можливим прибрати шляхом роз'яснювальної роботи.

Натомість, обсяг активів в управлінні та однорідних питань до цієї функції АРМА виявив необхідність у створенні комплексного систематизованого роз'яснювального матеріалу на тему управління арештованим майном. За результатами аналізу та систематизації практики управління арештованим майном, а також судової практики застосування положень законодавства про управління арештованим майном в Україні та іноземних країнах у 2018 році, АРМА було підготовлено методичний матеріал під назвою «Настанови з управління арештованим майном».

Настанови – це покрокове пояснення, як працює функція управління арештованим майном в Україні та світі: від загальних засад до спеціальних питань. Настанови містять компаративний аналіз функції управління арештованим майном в Україні та в понад 10 іноземних країнах, а також узагальнення судової практики вирішення спорів з питань управління арештованим майном.

Настанови – це 15 розділів та понад 100 підрозділів стислого викладу інформації для практиків, а також зразки процесуальних документів та договорів управління арештованим майном. При цьому, Настанови затверджені наказом АРМА від 29.11.2018 № 343 як методичні рекомендації, а отже, є офіційною позицією АРМА із застосування законодавства про управління арештованим майном.

З метою поширення цього матеріалу Настанови доцільно розмістити на офіційному веб-сайті АРМА у форматі, доступному для завантаження та друку, а також провести низку заходів, спрямованих на інформування правоохоронних органів, судів, бізнес спільноти про зміст та користь Настанов у їх практичній роботі. Поряд із цим, відповідний матеріал варто регулярно (раз на рік) оновлювати, адже практика та виклики і рішення в управлінні арештованим майном є динамічними.

Отже, АРМА має і надалі активно комунікувати актуальну та практичну інформацію про управління арештованими активами різноманітними способами на адресу ключових стейкхолдерів – правоохоронних органів, судів, бізнес спільноти та громадського сектору.

2018 рік засвідчив, що управління арештованим майном – поява нового ринку послуг у сфері менеджменту проблемних активів, реальна можливість бізнесу до розвитку у діяльності з підвищеним ризиком, але і вищим рівнем винагороди за надані послуги. Узвичаєння, розумний розмір винагороди за послуги управління на новому ринку ще не сформовані, та повністю залежать від домовленості у договорі управління і загалом відповідають простій формулі – чим вищий ризик, тим вища плата за послуги управління.

У 2018 році АРМА було апробовано на практиці управління такими активами як: офісні приміщення, квартири, складська нерухомість, комерційна нерухомість, торгівельна нерухомість, певна виробнича нерухомість, зокрема, елеватори, майно, яким посвідчуються корпоративні права (частки в статутних (складених) капіталах та інші корпоративні права), автомобілі, залізничний транспорт. При цьому, у 2018 році вперше відбулось проходження усього циклу управління арештованими активами на підставі договору управління: від фактичного прийняття активів у прокурорів, до їх повернення власникам внаслідок скасування арештів на активи. Стратегічним завданням АРМА було і лишається якомога ширше залучення бізнесу до співпраці. Водночас, за результатами 2018 року через процедуру попередньої кваліфікації потенційних управителів через Управління менеджменту

активів пройшло 37 компаній, 34 з них Тендерним комітетом АРМА було визнано такими, що відповідають кваліфікаційним критеріям щодо надання послуг з управління арештованим майном. Станом на 31.12.2018 в АРМА авторизовано таку кількість потенційних управителів за такими видами активів:

Вид активу	Кількість авторизованих потенційних управителів
Транспорт та транспортні засоби	15
Багатофункціональні комплекси	8
Нерухомість (офісна, складська, торгівельна, житлова тощо)	20
Частка у статутному (складеному) капіталі, корпоративні права	5
Інше (с/г техніка, обладнання, виготовлення та реалізація хлібу, хлібобулочних і борошняних виробів тощо)	5

Запровадження попередньої кваліфікації потенційних управителів та напрацювання досвіду управління певними видами активів забезпечило оперативну можливість АРМА здійснювати заходи з організації управління арештованими активами від моменту одержання АРМА звернення прокурора з ухвалою слідчого судді, суду до моменту фактичної передачі арештованих активів безпосередньо управителю.

Комунікація з бізнесом засвідчила, що останній зацікавлений в існуванні інформаційного ресурсу про активи, передані в управління АРМА, для цілей аналізу та вивчення інтересу до співпраці з АРМА. Загалом, цю функцію має виконувати Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, який відповідно до статті 25 Спеціального закону має формувати та вести АРМА. Водночас, створення цього реєстру виявилось тривалим процесом, натомість, інтерес бізнесу до інформації, яку має містити такий реєстр, існує вже зараз.

Вирішити це питання можливо шляхом оприлюднення переліку арештованих активів, переданих в управління АРМА, на офіційному веб-сайті АРМА у форматі, доступному для онлайн ознайомлення та завантаження. Цей крок дозволить, зокрема:

- спонукати бізнес до співпраці з АРМА шляхом участі у конкурсах на обрання управителів арештованих у кримінальних провадженнях активів, спонукати попит на придбання арештованих активів на електронних торгах;
 - спонукати правоохоронні органи та власників арештованих у кримінальних провадженнях активів до їх передачі в управління АРМА;
 - інформувати громадськість та представників бізнесу про зміст та ознаки арештованих активів в управлінні АРМА, поточний статус управління для цілей забезпечення можливості аналізу результатів відповідної діяльності до початку роботи Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні;
 - підвищити прозорість управління АРМА арештованими активами;
 - запобігти поширенню недостовірної інформації щодо діяльності АРМА з управління арештованими активами та залучених ним контрагентів.
- Таким чином, АРМА має і надалі комунікувати на адресу бізнесу можливості розвитку успішної господарської діяльності шляхом управління арештованим майном

Рік практики з управління арештованим майном виявив цінну особливість цієї функції. Поряд із потенціалом до розвитку бізнесу, окремі елементи управління арештованим майном можуть бути використані як інструменти захисту бізнесу від протиправних посягань недобросовісних осіб. Прикладами використання інструментів АРМА для захисту власного майна можуть бути такі дії власника арештованого майна:

- передача арештованого у кримінальному провадженні майна в управління АРМА за рішенням самого власника арештованого майна – це дозволить встановити межі, умови майбутнього управління арештованим майном і зберегти над ним контроль власника;
- участь власника арештованого майна в конкурсі з обрання управителя такого майна – Спеціальний закон не містить заборони власникові арештованого майна стати його управителем. Виключенням може бути ситуація, коли арешт накладено саме з метою убезпечення майна від ймовірних протиправних дій самого власника. У такому випадку, передача арештованого майна власникові в управління часом тлумачиться правоохоронними органами як така, що суперечить меті арешту у кримінальному провадженні;
- передача в управління АРМА арештованих грошових коштів. Це безпрограшний варіант збереження власником вартості належних йому коштів, адже управління арештованими грошима за рахунок інструментів АРМА – це єдиний легітимний спосіб нарахування на них відсотків банківською установою. В решті випадків, за законодавством України, на арештовані грошові кошти не можуть нараховуватись відсотки, а щодо арештованої готівки ще і існує ризик її втрати під час зберігання у правоохоронних органах, як свідчить низка повідомлень у ЗМІ. У разі скасування арешту на грошові кошти, АРМА повертає на вказаний власником рахунок грошові кошти у безготівковій формі та всі нараховані на них проценти. Зокрема, прикладом може слугувати повернення власникові у 2018 році понад 92 мільйони гривень після скасування арешту та понад 4,9 мільйонів гривень нарахованих на них процентів річних;
- передача за згодою власника арештованого майна для продажу з подальшим зарахуванням одержаних коштів на депозит під 12-17 відсотків річних – цей крок може бути розумним для власників, зокрема, майна, яке з огляду на його властивості належить до ринку товарів, для якого характерним є періодична поява нових сучасних моделей або новітніх технологій, більш продуктивних і економічно вигідних рішень порівняно з ринками інших товарів,

внаслідок чого таке майно зазнає зносу і втрачає вартість швидше порівняно з майном, що належить до ринку інших товарів (електричне і електронне обладнання, програмне забезпечення, транспортні засоби, комплектувальні вироби до всіх зазначених видів майна тощо). Відтак, видається доцільним надалі комунікувати на адресу бізнесу можливості захисту власності шляхом застосування інструментів АРМА з управління арештованим майном.

Системним викликом функції управління арештованим майном є недосконалість Спеціального закону та відсутність комплексних змін до інших актів законодавства, які б усунули протиріччя між ними.

Переважну більшість цих викликів можна подолати шляхом прийняття підготовленого АРМА комплексного законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання діяльності у сфері виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів». У 2018 році цей законопроект був, в цілому, погоджений заінтересованими органами і наразі знаходиться на розгляді в Секретаріаті Кабінету Міністрів України.

Одним з таких викликів є недостатні повноваження доступу АРМА до інформації, що необхідна для якісного вивчення активу з метою ефективного управління ним у майбутньому. Наразі, повноваження АРМА у частині отримання зазначених відомостей обмежуються виключно можливістю вимагати їх надання від органів державної влади та місцевого самоврядування України, а також від їх посадових осіб. Разом із тим, значна кількість відомостей про активи може бути у розпорядженні як юридичних осіб публічного права, так і в фізичних осіб та юридичних осіб приватного права. Наприклад, предметом здійснення АРМА заходів з організації управління арештованими активами може бути певний об'єкт будівництва, що, у свою чергу викликає потребу в отриманні проекту будівництва. Проте, такий проект знаходиться в осіб, витребування відомостей від яких не охоплюються повноваженнями АРМА.

Зважаючи на ці обставини, АРМА було розроблено відповідні зміни і доповнення до Спеціального закону, якими пропонується розширити коло суб'єктів обов'язку надавати на вимогу АРМА відомості та інформацію, в тому числі копії документів, за рахунок органів державного управління, державних та комунальних підприємств, установ, організацій, банків, депозитарних та фінансових установ, від осіб, які надають публічні послуги (нотаріусів, приватних виконавців, оцінювачів, арбітражних керуючих).

Водночас, практика управління арештованим майном у 2018 році виявила ще одну істотну загрозу ефективності управління арештованим майном – непрогнозовану передачу в управління АРМА арештованого майна, менеджмент яким без попереднього вивчення та планування є вкрай ускладненим через складність та масштаби майна.

У першу чергу це стосується випадків передачі в управління АРМА діючих виробничих підприємств, крупних інфраструктурних об'єктів, про що АРМА дізнається з одержаної поштою копії судового рішення.

Варто зазначити, що у законодавстві багатьох іноземних країн існує окрема процесуальна дія (стадія) під назвою «планування перед арештом» [Pre-seizure planning] – процес оцінки активів та сценаріїв, що передують арешту майна. У цьому контексті також розглядається питання тимчасового використання або попереднього продажу активу. Планування перед арештом є комплексною аналітичною роботою правоохоронної системи, офісу з управління активами та судів, результатом якої є чітке обґрунтоване розуміння як змісту та обсягу майбутнього необхідного арешту, так і змісту та обсягу необхідних заходів з управління активом. У законодавстві України не існує процесуальної стадії, подібної до «планування перед арештом», натомість її запровадження з високою імовірністю могло б позитивно позначитись на якості, оперативності та узгодженості дій правоохоронної системи, судів та АРМА з питань накладення арешту на майно та його подальшої передачі в управління.

Практика роботи з різноманітним арештованим майном виявила брак пропозиції на ринку комплексних логістичних послуг, які б включали ідентифікацію, інвентаризацію, пакування, переміщення та зберігання активів.

При цьому, потреба у таких послугах з'являється у АРМА досить часто і раптово, особливо, у разі передачі в управління неіндивідуалізованого майна насипом, або ж у разі передачі в управління крупних об'єктів з великою кількістю рухомого майна всередині.

Закупівля цих послуг поодиноці – складний, тривалий і дорогий процес. Головне, це створює ризики шкоди майна. Зрештою, АРМА переконано, що такі логістичні функції можуть бути цікавими приватному сектору. Ідентифікація, інвентаризація, пакування, переміщення і зберігання майна – це буденні виклики арбітражних керуючих, банків та інших фінансових установ, що працюють з заставним майном.

У зв'язку з цим наприкінці 2018 року АРМА виступило з ініціативою до Уряду щодо створення спеціального державного підприємства з питань комплексної логістичної функції з арештованим майном.

Комплексного вивчення та міжвідомчого опрацювання потребує питання можливості здійснення управління арештованим майном, що знаходиться на тимчасово окупованих територіях України. На практиці суди постановляють рішення про передачу в управління АРМА арештованого майна, що знаходиться в окремих районах Донецької та Луганської областей, а також в межах виключної (морської) економічної зони України вздовж узбережжя Кримського півострова. Поряд із цим, питання можливості здійснення титулу АРМА щодо такого майна тісно пов'язані з питаннями формування та здійснення зовнішньої політики держави, національної безпеки і оборони, а отже не можуть вирішуватись АРМА одноосібно.

5.2. КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ УПРАВЛІННЯ АРЕШТОВАНИМИ АКТИВАМИ

Відповідно до Спеціального закону, АРМА здійснює управління арештованими активами на підставі ухвали слідчого судді, або суду, чи згоди власника арештованих активів.

У порівнянні з 2017 роком, протягом якого до АРМА надійшло 3 звернення від прокурорів з ухвалами слідчих суддів про передачу активів в управління, в 2018 році до АРМА надійшло 69 таких звернень від прокурорів.

У 2017 році в управління АРМА було передано численні активи однієї групи компаній, натомість, у 2018 році портфель арештованого майна в управлінні АРМА становив понад 600 позицій різноманітних активів, включаючи: морські судна, пасажирські та вантажні транспортні засоби, сільськогосподарську техніку, готівкові та безготівкові грошові кошти, частки в статутних (складених) капіталах, житлову, комерційну та мультифункціональну нерухомість, об'єкти інфраструктури, корпоративні права, залізничні вагони, елеватори, готелі, підприємства як єдині майнові комплекси і навіть дві теплоелектростанції.

У 2018 році було вдосконалено механізм організації управління арештованим майном. Зокрема, з метою пришвидшення організації управління арештованими активами було змінено підхід до проведення оцінки арештованого майна – запроваджено оплату послуг оцінювача за рахунок переможців конкурсів з відбору управителів. Зрештою, це призвело до економії бюджетних коштів на суму понад 7,5 млн грн. Загалом суб'єктами оціночної діяльності у 2018 році проведено оцінку 257 активів. Вартість оцінених активів складає понад 2,5 млрд грн.

Відповідно до Спеціального закону, АРМА забезпечує організацію управління арештованим майном у такі способи:

- передача арештованого майна в управління за договором управління визначеним за конкурсом управителям (для всіх типів майна, окрім грошових коштів та банківських металів);
- реалізація майна (для всіх типів майна, окрім грошових коштів та банківських металів);
- розміщення на депозиті (лише для грошових коштів та банківських металів).

Управління за договором стало способом управління понад 50% всіх переданих до АРМА активів. Сукупний обсяг доходів від управління арештованим майном за укладеними з АРМА договорами управління у 2018 році становив близько 64,5 млн грн. Ці кошти, були спрямовані на утримання арештованого майна, оплату послуг управителів та наповнення Державного бюджету України. Варто зазначити, що у моделі управління за Спеціальним законом держава не витрачає коштів на утримання арештованого майна – ці витрати здійснюються саме за рахунок доходів від управління. Сукупний обсяг витрат на утримання арештованого майна у 2018 році становив близько 61,5 млн грн.

Сукупний обсяг надходжень від управління у 2018 році арештованим майном за договорами управління безпосередньо до Державного бюджету України становив 9 020 064,25 грн.

Виходячи із системного тлумачення норм Спеціального закону, реалізація не є способом управління арештованим майном, що застосовується за умовчанням. Навпаки, реалізації підлягає лише таке майно, що відповідає критеріям окремого підзаконного акту. Загалом, у 2018 році на реалізацію було передано менше 1,5% з усього обсягу переданих в управління АРМА активів.

Водночас, АРМА протягом 2018 року продовжувало здійснювати заходи з управління арештованими активами шляхом їх реалізації. Внаслідок продажу арештованого майна на електронному аукціоні було отримано

3 116 555,86 грн, які у подальшому було розміщено на депозитних рахунках АРМА в державних банках та на які було нараховано проценти у розмірі 161 890,18 грн.

З метою організації реалізації арештованих активів АРМА на конкурсних засадах було визначено організатором торгів арештованими активами ДП «СЕТАМ». Крім того, АРМА завершило побудову поточної системи реалізації арештованих активів, обравши за результатами конкурсу другого реалізатора – Українську універсальну біржу (м. Полтава). За результатами діяльності другого реалізатора арештованих активів АРМА було реалізовано арештованих активів на суму 2 206 554,86 грн.

У 2018 році АРМА було апробовано управління грошовими коштами у готівковій та безготівковій формах, безпосередньо одержаних в управління, а також одержаних від реалізації арештованого майна.

Так, на депозитних рахунках в державних банках України було розміщено арештовані грошові кошти в сумі:

- 188 559 300,00 грн. (гривневі депозити),
- 205 900,00 доларів США (доларові депозити);
- 1 154 550,00 Євро (євродепозити).

За результатами такого розміщення за період 2018 року на зазначені кошти було нараховано проценти у розмірі, відповідно, на гривневі депозити – 16 421 902,91 грн., доларові депозити – 2 922,49 доларів США та євродепозити – 13 020,70 Євро.

Зважаючи на те, що тісна співпраця АРМА із органами досудового слідства та прокуратури щодо управління арештованими активами розпочалась лише в листопаді 2017 року, а також беручи до уваги досить тривалі строки досудового слідства в рамках кримінального провадження, за період 2018 року надходження до бюджету від розшуканого, конфіскованого за рішенням суду та проданого майна відсутні.

5.3. ВАРТІСТЬ ТА УЗАГАЛЬНЕНА ХАРАКТЕРИСТИКА АКТИВІВ ЗА КАТЕГОРІЯМИ, ЯКІ ВИЯВЛЕНІ, НА ЯКІ НАКЛАДЕНО АРЕШТ, ЩОДО ЯКИХ АРМА ВЖИВАЛИСЯ ЗАХОДИ ІЗ УПРАВЛІННЯ

На частину виявлених АРМА активів згодом слідчими суддями у 2018 році було накладено арешт і передано їх у управління АРМА. Нижче наводиться короткий опис та оціночна вартість таких активів (якщо вона була визначена).

№	Узагальнена характеристика активу	Вартість, грн.
Нерухоме майно		
1	Пасажирський термінальний комплекс, загальною площею 8 998,8 кв.м., у м. Одеса	Оцінка вартості не проводилась.
2	Нежитлові будівлі та споруди, загальною площею 31 269,8 кв.м., у м. Одеса	Оцінка вартості не проводилась.
3	Виробничо-відновлювальний комплекс – бази відпочинку, розташований в Одеській області, Овідіопольський р-н, с. Грибівка	Оцінка вартості не проводилась.
4	Незавершене будівництво, загальною площею 26 304 кв.м., розташоване у м. Одеса	Оцінка вартості не проводилась.
5	Нежилі приміщення загальною площею 535,00 кв.м., що розташовані у м. Київ	31 851 011,00
6	Домоволодіння загальною площею 623,6 кв.м, яке складається з одного житлового цегляного будинку та споруджень, розташоване у м. Києві	Оцінка вартості не проводилась.
7	Земельна ділянка, загальною площею 0,0928 га, кадастровий номер 8000000000:85:262:0009, що знаходиться у м. Київ	Оцінка вартості не проводилась.
8	Квартира, загальною площею 63,4 кв.м, розташовану за адресою: проспект Правди, буд. 31-А, м. Київ	Оцінка вартості не проводилась.
9	Земельна ділянка, кадастровий номер 3210900000:01:136:0074, площею 0,0515 га, розташована за адресою: Київська обл., м. Ірпінь, вул. Північний тупик	Оцінка вартості не проводилась.
10	83/100 частки власності житлового будинку з надвірними будівлями та спорудами, загальною площею 220,1 кв.м, розташованого за адресою: Київська обл., м. Ірпінь, вул. Північний тупик	Оцінка вартості не проводилась.
11	Приміщення на першому поверсі житлового будинку, загальною площею 93,8 кв.м, розташоване за адресою: Донецька обл., м. Донецьк, вул. Університетська	Оцінка вартості не проводилась.
12	Приміщення, загальною площею 263 кв.м, розташоване за адресою: Донецька обл., м. Донецьк, вул. Артема	Оцінка вартості не проводилась.
13	Приміщення, загальною площею 304,2 кв.м, розташоване за адресою: Донецька обл., м. Донецьк, проспект Київський	Оцінка вартості не проводилась.
14	Приміщення, загальною площею 133,5 кв.м, розташоване за адресою: Донецька обл., м. Донецьк, вул. Університетська	Оцінка вартості не проводилась.
15	Комплекс будівель, загальною площею 2283,1 кв.м, розташований за адресою: Кіровоградська обл., м. Кропивницький, вул. Чернишевського	Оцінка вартості не проводилась.

16	1/2 частки нежитлового приміщення, загальною площею 1962,9 кв.м, адмінбудівля, розташованого за адресою: Кіровоградська обл., м. Кропивницький, вул. Дворцова	Оцінка вартості не проводилась.
17	Комплекс будівель, загальною площею 1707,65 кв.м., розташований за адресою: Кіровоградська обл., м. Кропивницький, смт. Нове, вул. Мурманська	Оцінка вартості не проводилась.
18	Складське приміщення, площею 243 кв.м, розташоване за адресою: Львівська обл., м. Львів, вулиця Кульпарківська	Оцінка вартості не проводилась.
19	Квартира, загальною площею 48,53 кв.м, розташована за адресою: Запорізька обл., м. Запоріжжя, вулиця Запорозького козацтва, будинок 13	Оцінка вартості не проводилась.
20	Нежитлові приміщення (цокольний поверх), загальною площею 137,8 кв.м, розташовані за адресою: Львівська обл., м. Львів, вулиця Шевченка Т.	Оцінка вартості не проводилась.
21	Комплекс, нежила будівля, загальною площею 1901,3 кв.м., розташований за адресою: Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вулиця Окружна	Оцінка вартості не проводилась.
22	Земельна ділянка, кадастровий номер 3222482000:07:003:0052, площею 1,7245 га	Оцінка вартості не проводилась.
23	Пансіонат, площею 3223,6 кв.м, розташований за адресою: Київська обл., Києво-Святошинський район, с. Гореничі, вулиця Франка І.	Оцінка вартості не проводилась.
24	Земельна ділянка, кадастровий номер 3222485901:01:018:0130, площею 0,1108 га	Оцінка вартості не проводилась.
25	Домоволодіння, загальною площею 1043,2 кв.м, розташоване за адресою: Київська обл., Києво-Святошинський район, с. Петропавлівська Борщагівка, вулиця Вишнева	Оцінка вартості не проводилась.
26	Група нежитлових приміщень, загальною площею 1107,2 кв.м, розташованих за адресою: Київська обл., м. Ірпінь, смт. Коцюбинське, вулиця Комуни П.	Оцінка вартості не проводилась.
27	Нежилі приміщення, загальною площею 3104,7 кв.м, розташовані за адресою: м. Київ, вулиця Антонова Авіаконструктора	Оцінка вартості не проводилась.
28	Нежитлова будівля – виробничий корпус, розташовану за адресою: м. Київ, вулиця Смоленська, 31-33	417 409 373,00
29	Комплекс, загальною площею 2072, 8 кв.м., розташований за адресою: Кіровоградська обл., м. Кропивницький, вулиця Маланюка Євгена	Оцінка вартості не проводилась.
30	Квартира, загальною площею 56,5 кв.м, розташована за адресою: Донецька обл., м. Донецьк, вул. Щорса, будинок 106	Оцінка вартості не проводилась.
31	Нежитлове приміщення у вигляді складу з котельнею, розташоване за адресою: Донецька обл., м. Горлівка, вул. Матросова	Оцінка вартості не проводилась.
32	Нежитлове приміщення, загальною площею 1000,7 кв.м, розташоване за адресою: Донецька обл., м. Горлівка, вул. Матросова	Оцінка вартості не проводилась.
33	Приміщення в будинку загальною площею 998,3 кв.м, розташоване за адресою: Донецька обл., м. Горлівка, вул. Матросова О.М.	Оцінка вартості не проводилась.
34	Вбудоване приміщення площею 94 кв.м, розташоване за адресою: Донецька обл., м. Горлівка, бульвар Димитрова Г.	Оцінка вартості не проводилась.
35	Земельна ділянка, кадастровий номер 8000000000:85:084:0004, площею 0,1 га	Оцінка вартості не проводилась.
36	Одноквартирний (садибний) житловий будинок, загальною площею 729,9 кв.м, розташований за адресою: м. Київ, вул. Курортна	Оцінка вартості не проводилась.

37	Житловий будинок, загальною площею 518,5 кв.м, розташований за адресою: Київська обл., м. Ірпінь, смт. Гостомель, провулок № 9	Оцінка вартості не проводилась.
38	Земельна ділянка, кадастровий номер 3210945900:01:075:0739	Оцінка вартості не проводилась.
39	Квартира загальною площею 67,2 кв.м, розташована за адресою: Київська обл., Києво-Святошинський р-н, село Софіївська Борщагівка, вул. Івана Франка	Оцінка вартості не проводилась.
40	Об'єкт нерухомого майна у вигляді корпусу, загальною площею 2695,4 кв.м., розташований за адресою: м. Київ, вулиця Сім'ї Хохлових	Оцінка вартості не проводилась.

Рухоме майно		
1	3166 пакетів з радіодеталлями (транзистори, резистори, діоди, реле, мікросхеми)	Оцінка вартості не проводилась.
2	Сільськогосподарська техніка та комплектуючі до неї в загальній кількості 104 позиції	42 803 000,00
3	78 залізничних вагонів	26 448 128,00
4	281 залізничний вагон	21 075 000,00
5	Обладнання для заводу з опріснення води	Оцінка вартості не проводилась.
Грошові кошти		
1	1 154 550 Євро	Вартість не визначається
2	205 900 доларів США	Вартість не визначається
3	2 083 300 грн	Вартість не визначається
Єдиний майновий комплекс		
1	Єдиний майновий комплекс ТЕЦ, що розташований у Львівській області	145 100 000,00
2	Єдиний майновий комплекс ТЕЦ, що розташований у Львівській області	118 000 000,00
Майно, що посвідчує корпоративні права		
1	Частка в розмірі 75 % статутного капіталу юридичної особи (код за ЄДРПОУ 37947040)	Оцінка вартості не проводилась.
2	Частка в розмірі 100 % статутного капіталу юридичної особи (код за ЄДРПОУ 33302293)	5 135 600,00

Транспортні засоби

3	Автомобіль марки Mercedes-Benz GLE 400 4 Matic 2996	Оцінка вартості не проводилась.
4	автомобіль марки Mercedes-Benz Sprinter 316 CDI 2143	Оцінка вартості не проводилась.
5	автомобіль ГАЗ 2705-14 2285	Оцінка вартості не проводилась.
6	автомобіль ГАЗ 2705-222 2890	Оцінка вартості не проводилась.
7	автомобіль ГАЗ 3307-12 4250	Оцінка вартості не проводилась.
8	автомобіль ГАЗ 33076 4250	Оцінка вартості не проводилась.
9	автомобіль ГАЗ 3302 2445	Оцінка вартості не проводилась.
10	автомобіль ГАЗ 3307 ФУА 4250	Оцінка вартості не проводилась.
11	автомобіль ИЖ 2717-230 1568	Оцінка вартості не проводилась.
12	автомобіль ИЖ 2717-230-24 1568	Оцінка вартості не проводилась.
13	автомобіль ГАЗ 2705-222 2890	Оцінка вартості не проводилась.
14	автомобіль марки Volkswagen Golf Variant 1968	Оцінка вартості не проводилась.
15	автомобіль марки Mitsubishi Lancer 1.6 1584	Оцінка вартості не проводилась.
16	автомобіль ГАЗ С41R33-10 4433	Оцінка вартості не проводилась.
17	автомобіль HYUNDAI SONATA 1999	Оцінка вартості не проводилась.
18	автомобіль RENAULT LODGY 1461	Оцінка вартості не проводилась.
19	автомобіль RENAULT LOGAN 1149	Оцінка вартості не проводилась.
20	автомобіль FIAT NUOVO DOBLO 1368	Оцінка вартості не проводилась.
21	автомобіль ГАЗ 330202-414 2464	Оцінка вартості не проводилась.
22	автомобіль марки RENAULT MAGNUM AE390 11900	Оцінка вартості не проводилась.

Транспортні засоби

23	напівпричіп засіб марки SCHMITZ S01	Оцінка вартості не проводилась.
24	автомобіль марки MAN 18.413 11967	Оцінка вартості не проводилась.
25	напівпричіп SCHMITZ S01	Оцінка вартості не проводилась.
26	напівпричіп марки KRONE SDP 27	Оцінка вартості не проводилась.
27	напівпричіп марки KRONE SDP 27	Оцінка вартості не проводилась.
28	напівпричіп марки KRONE SDP 27	Оцінка вартості не проводилась.
29	напівпричіп марки FLIEGL SDS 350	Оцінка вартості не проводилась.
30	напівпричіп марки SCHMITZ S01	Оцінка вартості не проводилась.
31	напівпричіп марки SCHMITZ S01	Оцінка вартості не проводилась.
32	напівпричіп марки KRONE SDP 27	Оцінка вартості не проводилась.
33	напівпричіп марки SCHMITZ S01	Оцінка вартості не проводилась.
34	автомобіль MAN TGA 18.410 11967	Оцінка вартості не проводилась.
35	автомобіль марки RENAULT MAGNUM AE390 11900, (1997)	Оцінка вартості не проводилась.
36	автомобіль марки RENAULT MAGNUM 470 11929	Оцінка вартості не проводилась.
37	автомобіль марки MAN TGA 18.460 12816	Оцінка вартості не проводилась.
38	автомобіль марки RENAULT MAGNUM AE 430 11900	Оцінка вартості не проводилась.
39	автомобіль марки MAN TGA 18.410 11967	Оцінка вартості не проводилась.
40	автомобіль марки RENAULT MAGNUM AE390 11900	Оцінка вартості не проводилась.
41	автомобіль FIAT NUOVO DOBLO 1598	Оцінка вартості не проводилась.
42	автомобіль марки RENAULT MAGNUM AE430 11900	Оцінка вартості не проводилась.

Транспортні засоби

43	автомобіль марки RENAULT MAGNUM AE390 11900	Оцінка вартості не проводилась.
44	автомобіль марки ЗАЗ LANOS 1498	Оцінка вартості не проводилась.
45	напівпричіп марки TRAILOR SYU 3CX	Оцінка вартості не проводилась.
46	автомобіль марки RENAULT MAGNUM AE390 11900	Оцінка вартості не проводилась.
47	автомобіль марки ГАЗ 33021-212 2890	Оцінка вартості не проводилась.
48	автомобіль марки MERCEDES-BENZ ACTROS 1840 11946	Оцінка вартості не проводилась.
49	автомобіль марки MERCEDES-BENZ 1843 LS 11946	Оцінка вартості не проводилась.
50	напівпричіп марки METACO SB 338	Оцінка вартості не проводилась.
51	напівпричіп марки KRONE SDP 27	Оцінка вартості не проводилась.
52	напівпричіп марки BSL STC-1M	Оцінка вартості не проводилась.
53	напівпричіп марки SCHMITZ S01	Оцінка вартості не проводилась.
54	автомобіль марки ЗАЗ LANOS 1498	Оцінка вартості не проводилась.
55	автомобіль марки BMW 760i	2 934 574,00
56	автомобіль марки Aston Martin	2 447 768,00

5.4. ПРАКТИЧНІ ПРИКЛАДИ ДІЯЛЬНОСТІ АРМА У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ АРЕШТОВАНИМ МАЙНОМ

Приклад 1.

На початку січня 2018 року до АРМА надійшла ухвала слідчого судді Київського районного суду м. Харкова від 11.01.2018 у справі № 640/13825/17 щодо передачі АРМА для здійснення заходів з управління арештованих активів – виробничих потужностей з виготовлення хліба, хлібобулочних та борошняних виробів, належних на праві власності товариству з обмеженою відповідальністю у місті Харкові.

Управління зазначеними активами відбувалось у період з березня по червень 2018 року та було припинено в наслідок скасування арешту на ці активи, після чого АРМА фактично повернуло їх власнику.

У результаті здійснення заходів з управління арештованими активами управителем було досягнуто достатній рівень доходів від використання цих активів, що забезпечило не лише покриття витрат на їх утримання, а й забезпечило надходження до Державного бюджету України на рівні 4 257 776,67 грн. Так само, внаслідок збереження виробництва із використанням потужностей хлібзаводу № 3 у місті Харкові вдалося забезпечити збереження робочих місць, соціально-економічну стабільність та надходження від сплати податків до місцевого бюджету.

Приклад 2.

У січні 2018 року до АРМА надійшла ухвала слідчого судді про передачу для здійснення заходів з управління нерухомого майна, що розташоване в Луганській області та своїм функціональним призначенням є зерновим складом. На виконання договору управління АРМА передало у фактичне володіння управителя зазначені арештовані активи, що дозволило зберегти та створити додаткові робочі місця, належне збереження майна та його часткове відновлення. У результаті здійснення управління активами із залученням управителя протягом 2018 року АРМА забезпечило надходження до Державного бюджету України в розмірі 450 000,00 грн.

Приклад 3.

У березні 2018 року на підставі ухвали слідчого судді АРМА було передано 185 млн грн, арештованих у кримінальному провадженні. Це перший випадок, коли майно, арештоване за клопотанням Національного антикорупційного бюро України та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, передано для безпосереднього управління АРМА. Грошові активи знаходились на банківському рахунку клієнта ПАТ АБ «Південний» та на вимогу АРМА були перераховані на депозитний рахунок Агентства. Варто зазначити, що вимога АРМА була виконана банком професійно, вчасно і в повному обсязі. Водночас, Апеляційним судом міста Києва було скасовано арешт на частину зазначених грошових коштів. У зв'язку із цим, на виконання вимог частини третьої статті 20 Спеціального закону, АРМА повернуло на поточний рахунок власника грошові кошти у сумі близько 100 млн грн і нараховані за ними відсотки.

При цьому, під час здійснення управління зазначеними активами АРМА було збережено їх вартість шляхом розміщення на депозитному рахунку в АТ «Ощадбанк» під відсотки, що дорівнюють обліковій ставці Національного банку України, що, у свою чергу, забезпечило щонайменше компенсацію інфляційних втрат.

Таким чином, практика доводить, що інститут управління арештованими коштами діє одночасно в інтересах власника коштів і держави, забезпечуючи їх збереження та збереження економічної вартості таких активів.

Приклад 4.

Непростим і корисним став досвід управління трьома висотними поверхами бізнес-центру високого класу в місті Києві. Завдяки спільним злагодженим діям Головної військової прокуратури Генеральної прокуратури України, Національної поліції України та АРМА, після чотирьох конкурсних відборів управителя, зрештою, у квітні 2018 року об'єкт був переданий новому управителю. За результатами, АРМА забезпечило надходження до Державного бюджету України в розмірі 2 505 821,47 грн, а також надало можливість отримати достатній дохід для покриття витрат на утримання активів.

Приклад 5.

Влітку 2018 року до АРМА надійшли ухвали слідчих суддів про передачу для здійснення заходів з управління єдиних майнових комплексів ТЕЦ у містах Новий Розділ та Новояворівськ.

Восени було з'ясовано, що запуск відповідного обладнання і підтримка його функціонування потребувало (і потребує) значних матеріальних та організаційно-технічних зусиль зі сторони управителя, АРМА, інших органів державної влади через, зокрема, неналежний технічний стан відповідного обладнання станом на момент його передачі в управління та активний супротив третіх осіб, про що широко відомо зі ЗМІ.

Крім того, чинна нормативно-правова база виявилась нездатною у повній мірі врегулювати правовідносини, що склалися стосовно здійснення заходів з управління активами. Як наслідок, АРМА було ініційовано відповідні зміни до чинного законодавства України, зокрема, було прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 № 834 «Про покладення спеціального обов'язку для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу». Крім того, на виконання вимог чинного законодавства України управителем, за сприяння АРМА, було надано Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, чотири ліцензії та погоджені відповідні тарифи.

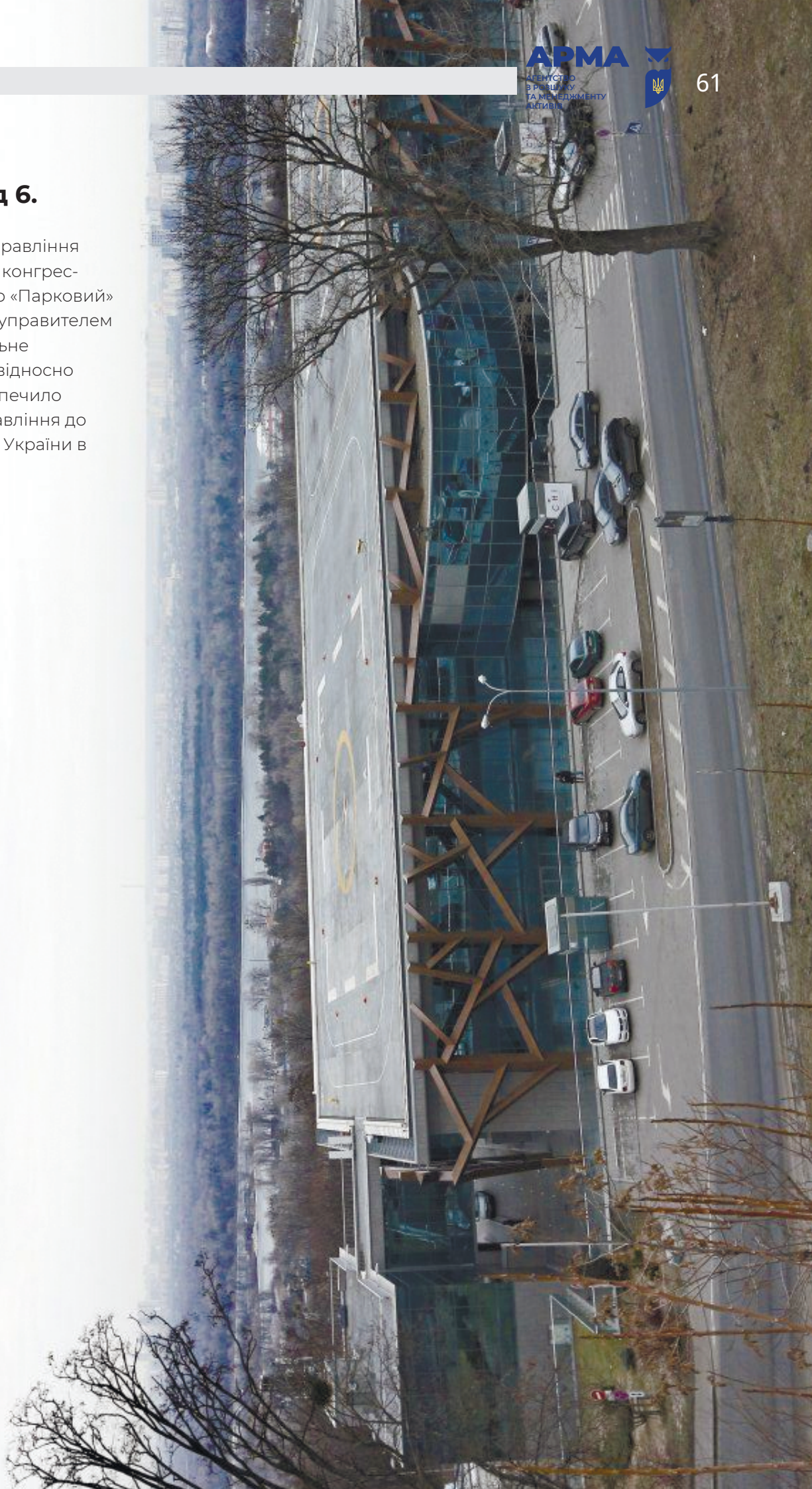
Так само, з метою збереження соціально-економічної стабільності в регіоні управитель прийняв до свого штату працівників власників активів та погодився сплачувати частину податків до місцевого бюджету.

У листопаді 2018 року управитель запустив відповідне обладнання активів і розпочав опалювальний сезон, що надало змогу забезпечити теплом більше 60 тис. населення, а з середини грудня 2018 року управитель приступив до здійснення діяльності з виробництва електричної енергії.

Приклад 6.

Восени 2018 року в управління АРМА було передано конгресно-виставковий центр «Парковий» в місті Києві. Вперше управителем було обрано комунальне підприємство, яке за відносно короткий строк забезпечило надходження від управління до Державного бюджету України в розмірі 879 716,83 грн.

6. РЕЄСТР АКТИВІВ, АРЕШТОВАНИХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Згідно з пунктом 5 частини першої статті 9, частиною першою статті 25 Спеціального закону АРМА уповноважене формувати та вести Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні (далі – Реєстр арештованих активів).

Крім того, відповідно до частини другої статті 25 Спеціального закону АРМА затверджує Положення про Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні (далі – Положення), порядок його формування та ведення.

У 2018 році АРМА підготовлено проект наказу «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, порядок його формування та ведення».

Для підготовки остаточної редакції зазначеного наказу АРМА необхідно врахувати вимоги власників та адміністраторів реєстрів та баз даних, інформація з яких надходитиме до Реєстру арештованих активів, а саме:

- Автоматизованої системи документообігу суду (Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи) Державної судової адміністрації України (Державного підприємства «Інформаційні судові системи»);
- Єдиного реєстру досудових розслідувань Генеральної прокуратури України;
- Автоматизованої системи виконавчого провадження Міністерства юстиції України (Державного підприємства «Національні інформаційні системи»).

Отже, прийняття і затвердження Положення відбудеться після підписання з відповідними державними органами спільних наказів про інформаційну взаємодію та протоколів до них.

На виконання пункту 478 плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 № 244-р, виданий наказ АРМА від 18.06.2018 № 122, яким були розроблено деталізовані заходи для забезпечення виконання функції формування та ведення Реєстру арештованих активів.

Протягом 2018 року АРМА, на виконання деталізованих заходів, було виконано наступне.

З метою підготовки технічних вимог на розробку програмного забезпечення було розроблено

схеми, форми та алгоритми з переліком відомостей, які надходять з автоматизованих систем державних органів, а також даними, які в процесі управління активами формує АРМА.

АРМА проведено заходи щодо забезпечення отримання інформації для наповнення Реєстру арештованих активів, а саме:

1) прийнято наказ Державної судової адміністрації України, АРМА від 23.05.2018 № 254/107 «Про затвердження Порядку надання електронних примірників копій судових рішень усіх інстанцій та узгодженої інформації по кримінальних провадженнях з центральної бази даних автоматизованої системи документообігу суду».

У робочому порядку, спільно з представниками Державної судової адміністрації України та Державного підприємства «Інформаційні судові системи» проходить узгодження підписання спільного протоколу «Про надання інформації щодо електронних примірників копій судових рішень усіх інстанцій та узгодженої інформації по кримінальних провадженнях з центральної бази даних автоматизованої системи документообігу суду»;

2) розроблено проекти:

- наказу АРМА, Генеральної прокуратури України «Про затвердження Порядку надання відомостей щодо арешту (скасування арешту) майна (активів), про підозрюваних та обвинувачених осіб, а також іншої інформації у кримінальних провадженнях»;

- наказу АРМА, Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку подання державними виконавцями інформації, що підлягає внесенню до Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні»;

3) з представниками Генеральної прокуратури України та компанії-розробника програмного забезпечення Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) погоджено робочий протокол, в рамках якого опрацьовано питання щодо:

- формування даних досудового розслідування для наповнення Реєстру арештованих активів в ЄРДР та їх подальше надання АРМА;

- надання доступу до Реєстру арештованих активів керівникам прокуратур та органів досудового розслідування, прокурорам, слідчим, детективам та іншим уповноваженим особам органів досудового розслідування.

У 2018 році АРМА двічі було оголошено та проведено процедури закупівлі послуг розробки програмного забезпечення для Реєстру арештованих активів. У зв'язку з відсутністю мінімальної кількості учасників, необхідної для проведення електронного аукціону, процедури було відмінено.

Таким чином, проведення повторної процедури закупівель послуг планується здійснити у 2019 році.

7. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОБОТИ АРМА

АРМА є урядовим органом, який Спеціальним законом уповноважений як на імплементацію, так і на формування державної політики у сфері розшуку майна, на яке може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, а також управління арештованим у кримінальному провадженні майном. Відтак, нормопроектувальна робота була і лишається одним з пріоритетів роботи АРМА. У 2018 році за ініціативи чи участі АРМА було розроблено та забезпечено супровід численних проектів нормативних актів, ініціатив до нормативного регулювання відносин у сфері повноважень АРМА.

7.1. НОРМОПРОЕКТУВАЛЬНА РОБОТА

У 2018 році з метою приведення законодавчих актів України у відповідність із Спеціальним законом, АРМА було завершено розробку проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання діяльності у сфері виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» (далі – Законпроект).

Законпроект спрямований на:

- удосконалення нормативно-правового регулювання питань виявлення, розшуку та управління активами;
- імплементацію в законодавство України кращих практик ЄС щодо повернення активів та управління арештованими активами;
- вирішення практичних проблем, що виникають у діяльності АРМА у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, управління активами, які передано в управління АРМА;

- реалізацію пункту 2 розділу V Закону в частині приведення у відповідність із цим Законом законодавчих актів, які регулюють суспільні відносини з питань діяльності АРМА.

Законпроект розроблено АРМА на виконання пункту 476 Плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 № 244.

З метою усунення неузгодженостей та прогалин у чинному законодавстві, що регулює питання виявлення, розшуку та управління активами Законпроектом загалом пропонується врегулювати таке:

- 1) розширення можливостей доступу АРМА до джерел інформації та обробки даних сучасними ІТ інструментами, автоматизації цих процесів та мінімізації участі людини на етапі первинного збирання та обробки даних;
- 2) створення можливостей для АРМА брати участь у кримінальному провадженні у вузькому колі питань, пов'язаних з управлінням арештованим майном, синхронізації положень Спеціального закону та Кримінального процесуального кодексу України;

- 3) забезпечення АРМА дієвими інструментами представництва України у справах з повернення активів в іноземних судах, запровадження можливостей залучення до розшуку активів спеціалізованих іноземних детективних компаній, а також установ, які фінансують судові процеси з повернення активів на користь держав їх походження;
- 4) розширення можливостей наповнення Державного бюджету України за рахунок доданої вартості, що утворюється від управління АРМА активами;
- 5) усунення недоліків правового регулювання управління арештованим майном, приведення інших законодавчих актів у відповідність до положень Спеціального закону.

Запропонованими Законопроектом змінами створюється системне правове регулювання відносин передання арештованого майна в управління АРМА, усунення протиріч між КПК України і Спеціальним законом, включення до числа учасників кримінального провадження уповноважених осіб АРМА, а також закріплення процесуального статусу таких осіб. Доповнення КПК України повноваженням АРМА самостійно ініціювати скасування арешту у тих випадках, коли арештований актив реалізовано в межах функції управління, з метою зменшення навантаження на покупців такого майна.

Крім того, змінами до процесуальних кодексів, пропонується конкретизувати принцип пріоритету кримінального арешту та унеможливити ситуації блокування виконання АРМА судових ухвал про передання йому в управління активів в кримінальному провадженні через застосування власниками таких активів або пов'язаними з ними третіми особами інструментів забезпечення позову в цивільному, господарському або адміністративному процесах.

Окрім зазначеного, Законопроектом забезпечується виконання підпункту 3 пункту 4 розділу V «Прикінцеві положення» Спеціального закону, щодо розширення з 2020 року повноважень АРМА на активи, вартість яких менша за 200 розмірів мінімальної заробітної плати, а також ті, що підлягають стягненню за цивільними позовами фізичних та юридичних осіб, та на забезпечення зберігання речових доказів у кримінальних провадженнях.

Законопроектом пропонується внести зміни до Господарського процесуального кодексу України, Кримінального кодексу України, Цивільного кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України, Кримінального процесуального кодексу України, законів України «Про нотаріат», «Про іпотеку», «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень», «Про державну реєстрацію актів цивільного стану», «Про депозитарну систему України», «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», «Про банки і банківську діяльність», «Про Національну поліцію», «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

З метою експертизи Законопроекту на відповідність міжнародному праву, кращим світовим практикам та релевантним підходам в державах-членах ЄС, в квітні 2018 року АРМА звернулося до Делегації ЄС в Україні, Представництва Світового банку в Україні, StAR, проекту Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні (EUACI), Посольства США та ТІ Україна з проханням долучитися до обговорення Законопроекту та сприяти залученню експертів з практичним досвідом роботи у цій сфері для внесення пропозицій.

StAR та Делегація ЄС в Україні спільно з EUACI залучили до опрацювання законопроекту авторитетних міжнародних експертів, а саме Герміону Кроньє, Найджела Бартлета та Джона Рінгута, які мають великий досвід роботи в сфері виявлення, управління та конфіскації незаконних активів, активно займаються підготовкою законодавства у сфері боротьби з відмиванням коштів та оцінкою повернення незаконних активів і боротьби з відмиванням коштів в рамках таких міжнародних інституцій як CARIN, StAR, MONEYVAL, УНЗ ООН, Міжнародний центр з повернення активів Базельського інституту управління.

АРМА на всіх етапах розробки Законопроекту тісно співпрацювало з вказаними вище експертами, детально проаналізувало надані експертами ЄС, StAR, США, ТІ Україна рекомендації та суттєво удосконалило Законопроект. Слід зазначити, що міжнародні партнери позитивно оцінили прагнення АРМА удосконалити нормативно правове підґрунтя діяльності Агентства задля синхронізації його функцій та повноважень з аналоговими іноземними агентствами.

Восени 2018 року АРМА направило доопрацьований Законопроект на погодження до Мінфіну, Мінекономрозвитку, Держфінмоніторингу, ДФС, МВС, Нацполіції, Мінсоцполітики, МЗС, НАДС, ДБР, ГПУ, СБУ, НАБУ, Нацбанку, НКЦПФР, Нацкомфінпослуг. Зазначеними державними органами було опрацьовано Законопроект, надано деякі пропозиції щодо його тексту і в цілому – підтримано.

Окрім консультацій з державними органами, АРМА проведено консультації з громадськістю – у вересні 2018 року Законопроект було розміщено на офіційному веб-сайті АРМА. Крім того, Законопроект надавався для опрацювання членам Громадської ради при АРМА. Загалом, за результатами обговорення критичні зауваження та пропозиції до Законопроекту не надходили. Законопроект планується до винесення на розгляд Уряду у першій половині 2019 року.

03.10.2018 на своєму засіданні Кабінет Міністрів України схвалив розроблений АРМА, на виконання пункту 475 Плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 № 244, проект Закону України «Про внесення змін до Законів України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» та «Про державну службу» (щодо відрядження до Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів)».

Проект Закону усуває суперечності між законами України «Про державну службу» та «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», забезпечує можливість відрядження до АРМА висококваліфікованих спеціалістів інших державних органів, підприємств, установ, організацій з метою виконання обов'язків, що вимагають спеціальних знань та навичок. 04.10.2018 проект Закону було отримано та зареєстровано Верховною Радою України (реєстраційний № 9167).

Акти Уряду

У 2018 році АРМА забезпечило розробку та прийняття низки нормативно-правових актів, зокрема, постанов Кабінету Міністрів України:

- від 10.05.2018 № 351 «Про затвердження Порядку здійснення контролю за ефективністю управління активами», якою встановлено механізм здійснення АРМА контролю за ефективністю управління активами, а саме: його мету та завдання, джерела інформації для здійснення контролю, форми (камеральні та виїзні перевірки), підстави та строки здійснення контролю, детальну процедуру здійснення контролю у формі виїзної перевірки, в тому числі питання взаємодії уповноважених осіб АРМА та управителя, форму та зміст способу фіксації результатів здійснення контролю у вигляді виїзної перевірки;
- від 04.07.2018 № 531 «Про внесення зміни до пункту 16 Порядку реалізації арештованих активів на електронних торгах», якою врегульовано питання неоднозначного трактування пункту 16 цього Порядку та роз'яснено правила встановлення стартової ціни активу на повторних електронних торгах, що у свою чергу дозволяє реалізовувати активи за ринковою ціною;
- від 11.07.2018 № 613, якою затверджено Положення про АРМА. Цим актом закріплено статус АРМА, його основні завдання, повноваження та права, повноваження Голови АРМА, засади взаємодії з органами досудового розслідування, прокуратури та суду, іншими органами та організаціями, в тому числі міжнародними, з питань виявлення, розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні та управління активами;
- від 22.08.2018 № 637 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України», якою врегульовано окремі питання реєстрації транспортних засобів за новими власниками, що реалізуються АРМА відповідно до частин четвертої та п'ятої статті 21 Спеціального закону. Крім того, передбачено можливість видачі сервісним центром МВС тимчасового реєстраційного талона та нового свідоцтва про реєстрацію та номерних знаків управителю арештованих активів, з яким АРМА укладено відповідний

договір управління такими активами, виключено процедуру зняття транспортного засобу з обліку під час переходу права власності до нового власника, та уточнено деякі положення Примірного переліку майна, що підлягає реалізації. Зазначені зміни значно полегшують процедури реєстрації для нових власників (управителів) транспортних засобів, арештованих в кримінальному провадженні та переданих АРМА в управління;

- від 19.09.2018 № 754 «Про внесення змін до Порядку реалізації арештованих активів на електронних торгах», якою уточнено підстави припинення електронних торгів та зняття активів з реалізації, а також врегульовано механізм подальшої передачі таких активів для продажу на перших електронних торгах. Крім того, з метою актуалізації ціни активу та гармонізації з податковим законодавством, визначено строк дії звіту про оцінку активу. Зазначені зміни забезпечують уникнення неоднозначного трактування зазначеного Порядку учасниками та організаторами торгів, а також ефективну реалізацію активів за актуальними цінами;
- від 24.10.2018 № 874 «Деякі питання оформлення звіту про зовнішній аудит діяльності Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», якою встановлено нормативно-правові засади проведення зовнішнього аудиту діяльності АРМА, визначено, що зовнішній аудит діяльності АРМА складається з аудиту фінансової звітності АРМА та операційного аудиту (управлінського аудиту) діяльності АРМА. Крім того, зокрема, визначено зміст та затверджено форму звіту за результатами операційного аудиту (управлінського аудиту).

Окремо слід зупинитись на прийнятій Кабінетом Міністрів України постанові від 03.10.2018 № 816 «Деякі питання забезпечення діяльності Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», розробленій на виконання частини шостої статті 2 Спеціального закону, згідно з якою утворено міжрегіональні територіальні управління АРМА. Утворення територіальних підрозділів – об'єктивна необхідність подальшого функціонування АРМА.

Завданням територіальних органів є реалізація повноважень АРМА на території певних адміністративно-територіальних одиниць. З огляду на обсяги фінансування діяльності АРМА у 2018-2019 роках, АРМА було утворено шість міжрегіональних територіальних управлінь (повноваження яких будуть поширюватися на декілька адміністративно-територіальних одиниць), а саме:

- Західне міжрегіональне територіальне управління з місцезнаходженням у м. Львів, яке реалізовуватиме деякі повноваження АРМА на території Волинської, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Рівненської та Тернопільської областей;
- Південне міжрегіональне територіальне управління з місцезнаходженням у м. Одеса, яке реалізовуватиме деякі повноваження АРМА на території Кіровоградської, Одеської, Миколаївської, Херсонської областей та Автономної Республіки Крим і м. Севастополь;
- Південно-Східне міжрегіональне територіальне управління з місцезнаходженням у м. Дніпро, яке реалізовуватиме деякі повноваження АРМА на території Дніпропетровської, Донецької та Запорізької областей;
- Північно-Східне міжрегіональне територіальне управління з місцезнаходженням у м. Харків, яке реалізовуватиме деякі повноваження АРМА на території Луганської, Сумської, Харківської та Полтавської областей;
- Центральне міжрегіональне територіальне управління з місцезнаходженням у м. Київ, яке реалізовуватиме деякі повноваження АРМА на території Житомирської, Черкаської, Чернігівської областей, а також Київської області та м. Києва;
- Центральне-Західне міжрегіональне територіальне управління з місцезнаходженням у м. Вінниця, яке реалізовуватиме деякі повноваження АРМА на території Вінницької, Хмельницької та Чернівецької областей.

Відомчі акти

Впродовж 2018 року розроблено та забезпечено державну реєстрацію Міністерством юстиції України таких наказів АРМА:

- від 15.02.2018 № 43 «Про затвердження Положення про порядок винесення приписів» (zareєстрований в Міністерстві юстиції України 28.02.2018 за № 250/31702). Положення встановлює порядок організації винесення, оформлення та обліку приписів АРМА, на порушення вимог чинного законодавства з питань пов'язаних з веденням обліку, проведенням оцінки та управління активами;
- від 15.02.2018 № 44 «Про затвердження Порядку оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення» (zareєстрований в Міністерстві юстиції України 28.02.2018 за № 251/31703). Наказ встановлює порядок складання уповноваженими особами АРМА і подання органам, уповноваженим розглядати справи про адміністративні правопорушення, протоколів та матеріалів про адміністративні правопорушення, що передбачені статтею 188-48 Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме, – невиконання законних вимог посадових осіб АРМА;
- від 02.05.2018 № 93 «Про затвердження Положення про уповноважених осіб Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» (zareєстрований в Міністерстві юстиції України 05.06.2018 за № 673/32125). Затвержене положення визначає правовий статус, права та обов'язки уповноважених осіб АРМА при виконанні ними від імені АРМА заходів передбачених законодавством;
- від 03.08.2018 № 149 «Про затвердження форм документів, що складаються під час здійснення контролю за ефективністю управління активами» (zareєстрований в Міністерстві юстиції України 07.09.2018 за № 1023/32475). Наказом упорядковуються форми документів, що складаються під час здійснення контролю за ефективністю управління активами. Зміст зазначених форм дозволяє чітко та прозоро фіксувати процес здійснення контролю за ефективністю управління активами.

Спільні акти органів влади

У 2018 році АРМА забезпечено розробку та прийняття значимих спільних наказів:

- Державної судової адміністрації України та АРМА від 23.05.2018 № 254/107 «Про затвердження Порядку надання електронних примірників копій судових рішень усіх інстанцій та узгодженої інформації по кримінальних провадженнях з центральної бази даних автоматизованої системи документообігу суду»;

Міністерства фінансів України та АРМА:

- від 20.09.2018 № 294/770 «Про затвердження Порядку отримання Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, інформації про рахунки платників податків, які взяті на облік у контролюючих органах», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 18.10.2018 № 1180/32632;

- від 20.09.2018 № 293/769 «Про затвердження Порядку надання Державною фіскальною службою України інформації з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків про доходи фізичних осіб на запити Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 16.10.2018 № 1162/32614;

Міністерства внутрішніх справ України та АРМА:

- від 19.09.2018 № 292/770 «Про затвердження Порядку надання Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, відомостей із персонально-довідкового обліку єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17.10.2018 № 1168/32620;

- від 19.09.2018 № 291/771 «Деякі питання надання Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, доступу до інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17.10.2018 № 1167/32619.

Також варто зазначити, що у 2018 році було розроблено механізм внесення змін до депозитарної системи України у зв'язку з виконанням АРМА функції з управління арештованими цінними паперами, який в результаті співпраці зі спеціалістами Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) був відображений в рішенні останньої від 28.12.2018 року № 928 «Про затвердження Змін до Положення про провадження депозитарної діяльності (щодо сприяння залученню інвестицій)».

Зокрема, запропоновані зміни до згаданого Положення НКЦПФР, дозволяють у разі передачі в управління АРМА цінних паперів депонента, на які накладений арешт у кримінальному провадженні, отримати АРМА статус керуючого рахунком щодо рахунку в цінних паперах відповідного депонента в депозитарній установі.

7.2. РОЗ'ЯСНЮВАЛЬНА, МЕТОДИЧНА ТА КОНСУЛЬТАЦІЙНА РОБОТА

За результатами вивчення та узагальнення практики організації здійснення заходів, пов'язаних з управлінням активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, в Україні у 2017-2018 роках та за кордоном, АРМА підготувало та затвердило наказом від 29.11.2018 № 343 «Методичні рекомендації: Настанови з управління арештованим майном».

Зазначені методичні рекомендації є систематизованим викладом правових норм в Україні та іноземних юрисдикціях у сфері управління майном, на яке накладено арешт у кримінальному провадженні, а також практики їх застосування компетентними державними органами, які призначені для використання в роботі працівниками фахових підрозділів АРМА з метою формування єдиного розуміння та практики з управління арештованими активами.

За недовготривалий період застосування згадані методичні рекомендації вже отримали численні схвальні відгуки працівників органів досудового розслідування, прокуратури та суду, підтвердили свою користь для застосування в роботі слідчими, детективами, прокурорами, слідчими суддями (судами), зокрема,

під час ініціювання питання передачі арештованого майна в управління АРМА, розгляду та вирішення такого питання по суті, розгляду питання щодо оскарження рішень, дій, актів АРМА чи рішень слідчих суддів (судів) щодо управління арештованим майном.

Настанови складено з урахуванням поточного правового регулювання, практики та викликів функціонування інституту управління арештованим майном. Надалі АРМА має намір щорічно доповнювати та вдосконалювати цей методичний матеріал з тим, аби він завжди був актуальним і корисним для роботи практиків у сфері управління арештованим майном.

Настанови мають бути розміщені у електронній формі на офіційному веб-сайті АРМА та бути доступними для завантаження.

У сфері розшуку та виявлення активів АРМА також проводить активну роз'яснювальну та методичну роботу, зокрема, правоохоронним органам направлено більше ста листів-роз'яснень. Поряд із цим на регулярній основі запроваджено роботу щодо налагодження інформаційної взаємодії АРМА з представниками правоохоронних органів у сфері виявлення та розшуку активів в регіонах: проводяться робочі зустрічі, спільні навчальні заходи. АРМА для внутрішнього використання розроблено та впроваджено навчально-практичний курс з аналізу відкритих джерел даних (OSINT), який визначає заходи щодо пошуку, обробки та аналізу інформації, отриманої з відкритих джерел.

7.3. ПРИПИСИ АРМА

Відповідно до частини другої статті 10 Спеціального закону, у разі виявлення порушення вимог законодавства у частині ведення обліку, проведення оцінки та управління активами, АРМА вносить керівнику відповідного органу, підприємства, установи, організації припис про усунення порушень вимог законодавства, проведення службового розслідування, притягнення винної особи до встановленої законом відповідальності.

Припис АРМА є обов'язковим для виконання. Про результати виконання припису АРМА посадова особа, якій його адресовано, інформує АРМА протягом трьох робочих днів з дня одержання припису, якщо більш тривалий строк не визначено у приписі.

У 2018 році уповноваженими особами АРМА було винесено 2 таких приписи.

Так, 11.05.2018 уповноваженою особою АРМА винесено припис про усунення порушень вимог законодавства з питань, пов'язаних з управлінням активами, керівнику територіального органу Державної казначейської служби України у зв'язку з невиконанням ухвали слідчого судді про передачу в управління АРМА арештованих грошових коштів, що знаходяться на рахунку митних органів, відкритому у органі державного казначейства.

10.07.2018 уповноваженою особою АРМА було винесено припис про усунення порушень вимог законодавства з питань, пов'язаних з управлінням активами, директору компанії-власника арештованих активів, переданих в управління АРМА, у зв'язку з ненаданням запитованої інформації щодо активів.

7.4. ВИСНОВКИ ПРО ВИЯВЛЕНІ ОЗНАКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Відповідно до частини третьої статті 10 Спеціального закону, задля здійснення контролю за дотриманням законодавства у сфері виявлення, розшуку та управління активами, АРМА у разі виявлення ознак правопорушення (крім адміністративного) готує обґрунтований висновок та надсилає його відповідним правоохоронним органам. Висновок АРМА є обов'язковим для розгляду, про результати якого останнє повідомляється не пізніше п'яти днів після отримання повідомлення про виявлення ознак правопорушення.

Так, у 2018 році уповноваженими особами АРМА було підготовлено 5 таких висновків.

1. 03.04.2018 АРМА виявлено ознаки правопорушення передбаченого статтею 375 Кримінального кодексу України за фактом постановлення суддею Окружного адміністративного суду міста Києва завідомо неправосудних ухвал, про що складено висновок та повідомлено правоохоронні органи. Своєю ухвалою про забезпечення адміністративного позову суддя незаконно втрутився у кримінальне провадження і протиправно заборонив АРМА виконувати ухвали, винесені слідчими суддями іншого суду у кримінальному провадженні. Таким чином, суддя вийшов за межі вимог статті 125 Конституції України згідно з якою судової в Україні будується за принципом спеціалізації.

Окрім цього, суддя адміністративного суду

фактично залишив арештовані речові докази без визначеного іншим судом порядку зберігання, а також без відповідальності за їх збереження особи.

2. 09.10.2018 АРМА виявлено ознаки аналогічного за змістом правопорушення і також складено висновок, який передано на розгляд Служби безпеки України. Доцільно зазначити, що Службою безпеки України розглянуто висновок про виявлення ознак кримінального правопорушення та приєднано до матеріалів кримінального провадження, яке розслідується Головним слідчим управлінням Служби безпеки України за ознаками вчинення злочину, передбаченого частиною п'ятою статті 191 КК України.

3. 06.04.2018 АРМА виявлено ознаки правопорушення за фактами систематичного, умисного невиконання фізичними та юридичними особами ухвал слідчих суддів Печерського районного суду міста Києва та нанесення шкоди (збитків) Державному бюджету та направлено відповідний висновок до правоохоронних органів.

Так, в процесі фактичного приймання-передачі активів від Головної військової прокуратури до АРМА, з боку власників відповідних активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, а також інших невстановлених осіб, почалися активні дії, спрямовані на умисне перешкоджання законним діям та рішенням Головної військової прокуратури та АРМА. За підрахунками АРМА, така протидія призвела до недоотримання Державним бюджетом України доходів у розмірі понад 26 мільйонів гривень.

4. 25.10.2018 АРМА виявлено ознаки правопорушення в діях власників юридичних осіб, які володіють двома теплоелектростанціями, що полягали у злочинній бездіяльності, яка може поставити під загрозу життя та здоров'я понад 100 тисяч мешканців Львівської області.

Відповідні ТЕЦ були арештовані і передані в управління АРМА. На момент прийняття станцій в управління було виявлено, що невстановлені особи вивезли та пошкодили обладнання ТЕЦ, знищили технологічні документи, що в свою чергу створювало перешкоди у подачі тепла в оселі мешканців Львівської області. Окрім того, невстановлені особи, шляхом фізичного тиску та погроз життю і здоров'ю працівникам ТЕЦ вчиняли дії, спрямовані на залякування цих

працівників до виходу на роботу.

У результаті таких дій невстановлених осіб обидві ТЕЦ восени до фактичного їх прийняття управителем, були повністю неготові до опалювального сезону 2018-2019 роки і лише завдяки злагодженим діям правоохоронних органів, Уряду та АРМА відповідне обладнання вдалось відновити та забезпечити населення теплом взимку.

Так, 17.10.2018 під час візиту АРМА до згаданих двох ТЕЦ, разом з управителем та детективами НАБУ встановлено, що невідомі особи демонтували, розібрали, зламали першу та другу насосну станцію, газотурбінну установку, без якої ТЕЦ може працювати лише на 30% потужності, пошкодили мережеві насоси та теплоізоляцію, а також обігрівачі мережевої води, які останні 10 років технічно не обслуговувались.

В цьому також вбачались ознаки злочину, передбаченого статтею 270-1 КК України, а саме умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства. Декілька повідомлень про такі правопорушення було скеровано до правоохоронних органів.

7.5. ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ В СУДАХ УКРАЇНИ

Упродовж 2018 року дії, рішення, бездіяльність АРМА оскаржувалися у понад 87 судових провадженнях, за якими відкрито таку кількість справ:

адміністративні провадження – 40;
 господарські провадження – 32;
 цивільні провадження – 15.

Із них на кінець 2018 року у провадженні перебувало 37 справ, з яких:

адміністративні – 24;
 господарські – 9;
 цивільні – 4.

Протягом минулого року 5 судових справ зупинено (адміністративні – 1, господарські – 4), 20 залишено без розгляду (адміністративні – 6, господарські – 5, цивільні – 9), 12 повернуто заявникам (адміністративні – 1, господарські – 9, цивільні – 2), провадження щодо 3 справ закрито (адміністративні – 1, господарські – 2).

У 2018 році відмовлено позивачам у задоволенні

позовних вимог щодо АРМА у 3 справах (адміністративні – 1, господарські – 2).

Також, у 2018 році відмовлено позивачам у задоволенні позовних вимог у 3 справах, в яких АРМА брало участь в якості третьої особи (господарські – 3);

Також позовні вимоги задоволено в одній справі у господарському провадженні, оскарження відповідного судового рішення триває (справа, щодо незбереженого прокуратурою зерна). Відтак, АРМА у 2018 році повністю захистило в судах усі державні інтереси, довело законність усіх своїх дій та рішень, підтвердило безпідставність усіх звинувачень у бездіяльності.

Упродовж 2018 року за ініціативи власників переданого в управління АРМА майна прийнято 7 судових рішень про забезпечення позову, згідно з якими було встановлено заборони щодо вжиття заходів управління відносно переданих об'єктів та заборони щодо виконання договорів управління арештованим майном.

У результаті вжиття АРМА процесуальних заходів винесено 5 судових рішень про скасування незаконних ухвал про застосування заходів забезпечення, відповідні заборони скасовані, дві ухвали станом на 31.12.2018 знаходились в процесі оскарження та були скасовані у 2019 році. Таким чином, наразі АРМА спромоглось скасувати усі незаконні ухвали щодо забезпечення позовів, які штучно перешкоджали роботі АРМА.

Майже усі судові провадження 2017-2018 років головним чином стосувалися оскарження дій та рішень АРМА щодо проведення конкурсних відборів управителів активами. Такі відбори, з одного боку, мають відбуватись із дотриманням принципів Закону України «Про публічні закупівлі», проте з іншого боку – без застосування процедури відкритих торгів (системи Прозорро). В останньому позивачі вбачали певне порушення законодавства про публічні закупівлі.

Натомість, 05.03.2019 Окружний адміністративний суд міста Києва у справі № 826/17153/18 нарешті закінчив судову дискусію, підтримав усі аргументи АРМА та нарешті надав остаточні висновки щодо законності дій та рішень про обрання управителів активами із дотриманням принципів Закону України «Про публічні закупівлі», проте без застосування процедури відкритих торгів. Основним аргументом суду на користь позиції АРМА стало те, що проводячи процедуру закупівлі послуг управителя активами, АРМА не здійснювало жодних витрат з Державного бюджету України, у зв'язку з чим вартість предмета відповідної закупівлі становить нуль гривень. Відтак, АРМА при проведенні таких закупівель не зобов'язано використовувати електронну систему закупівель (систему Прозорро).

8. ПАРТНЕРСТВО

8.1. ВЗАЄМОДІЯ З ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ

АРМА, реалізуючи функції з розшуку активів та управління активами, активно взаємодіє з державними органами, шляхом укладення угод (меморандумів) про співпрацю та обмін інформацією.

Протягом 2018 року продовжено налагодження співпраці з органами державної влади, органами місцевого самоврядування з питань обміну інформацією та отримання АРМА доступу до відповідних джерел інформації:

- розміри утриманих податків з доходів фізичних осіб.

З метою реалізації положень вказаних нормативно-правових актів АРМА та Державною фіскальною службою України узгоджується проект протоколу про порядок обміну інформацією, терміни, структуру та формат відомостей.

Між АРМА та Міністерством фінансів України затверджено:

Порядок отримання АРМА, інформації про рахунки платників податків, які взяті на облік у контролюючих органах;

Порядок надання Державною фіскальною службою України інформації з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків про доходи фізичних осіб на запити АРМА.

Вищезазначеними Порядками передбачено, що інформаційна взаємодія має здійснюватися в електронній формі між інформаційними системами АРМА та ДФС телекомунікаційними засобами з використанням засобів технічного та криптографічного захисту інформації відповідно до вимог законодавства з питань захисту інформації.

Результатом відповідної взаємодії між інформаційними системами АРМА та ДФС є отримання АРМА доступу до наступної інформації:

- інформації про незакриті рахунки платників податків, взяті на облік у контролюючих органах, із зазначенням коду та найменування банку або іншої фінансової установи, в якій відкрито рахунок, номери та дати відкриття рахунку, коду валюти;
- суми доходів, нарахованих фізичним особам податковими агентами, у розрізі джерел й ознак доходів та/або суми доходів, отриманих самозайнятими особами;

АРМА з Міністерством внутрішніх справ України прийнято спільні накази:

Деякі питання надання АРМА доступу до інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України;

Про затвердження Порядку надання АРМА відомостей із персонально-довідкового обліку єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України.

В результаті прийняття спільних наказів АРМА отримало безпосередній доступ до інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України (ЄІС МВС) та можливість одержувати на свої запити відомості із персонально-довідкового обліку єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України.

Реалізація спільних наказів надає можливість АРМА отримувати інформацію:

- про укладення договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, які підлягають обов'язковому технічному контролю, що надається страховиками;
- про транспортні засоби, що підлягають державній і відомчій реєстрації, та про їх власників;
- з реєстру підприємств, установ, організацій та інших суб'єктів господарювання, які здійснюють оптову та роздрібну торгівлю транспортними засобами та їх складовими частинами;
- про реєстрацію, перереєстрацію та зняття з обліку транспортних засобів;
- про притягнення до кримінальної відповідальності, відсутність (наявність) судимості або обмежень, передбачених кримінально-процесуальним законодавством України;
- яка міститься в системі «Національна автоматизована інформаційна система Департаменту Державтоінспекції», щодо порушень правил дорожнього руху тощо.

АРМА спільно з Державною судовою адміністрацією України затверджено Порядок надання електронних примірників копій судових рішень усіх інстанцій та узгодженої інформації по кримінальних провадженнях з центральної бази даних автоматизованої системи документообігу суду.

Відповідний Порядок визначає процедуру надсилання АРМА електронних примірників копій судових рішень усіх інстанцій та узгодженої інформації по кримінальних провадженнях з центральної бази даних автоматизованої системи документообігу суду, в тому числі з відомостями, які не можуть бути розголошеними в текстах судових рішень, відкритих для загального доступу.

Спільно з представниками Державної судової адміністрації України та Державного підприємства «Інформаційні судові системи» проходить узгодження підписання спільного протоколу «Про надання інформації щодо електронних примірників копій судових рішень усіх інстанцій та узгодженої інформації по кримінальних провадженнях з центральної бази даних автоматизованої системи документообігу суду».

Між АРМА та Державною службою України з безпеки на транспорті підписано Меморандум про співпрацю. Згідно Меморандуму АРМА отримало доступ до Державного суднового реєстру України та Суднової книги України. Організовано отримання доступу до системи «Поточна дислокація суден» Міністерства інфраструктури України, яка дозволяє відстежувати переміщення малих і великих суден на внутрішніх водних шляхах України та отримання інформації про власників суден або осіб, пов'язаних з ними.

АРМА розпочало співробітництво з Річковою інформаційною службою України Державного підприємства «Адміністрація морських портів України» щодо внутрішніх водних шляхів України.

АРМА та Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг підписали Меморандум про співпрацю та обмін інформацією.

Меморандум встановлює порядок співробітництва та обміну інформацією з питань виявлення, розшуку та управління активами, визначає організацію доступу та заходи щодо забезпечення захисту та обробки інформації, надає можливість АРМА отримувати інформацію стосовно відповідних активів суб'єктів господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг, державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю яких здійснює НКРЕКП.

Між АРМА та Державним агентством лісових ресурсів України підписано Меморандум про співпрацю та обмін інформацією. У результаті взаємодії АРМА отримала повний доступ до Єдиної державної системи електронного обліку деревини в режимі перегляду без права коригування та внесення змін.

Національний банк України

З метою реалізації АРМА повноважень, визначених статтею 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність», та в результаті взаємодії з Національним банком України було запроваджено механізм отримання АРМА інформації щодо наявності та стану рахунків, операцій за рахунками конкретної юридичної або фізичної особи, фізичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності.

8.2. СУСПІЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Налагодженню ефективної комунікації з громадянським суспільством сприяла Громадська рада при АРМА, до складу якої входять спеціалісти у сфері кримінального, адміністративного, податкового та цивільного права, практики. Громадська рада при АРМА складається з 9 осіб.

Відповідно до статті 12 Спеціального закону члени Громадської ради упродовж звітнього періоду брали активну участь у роботі конкурсної комісії на заміщення вакантних посад державної служби категорій «Б» і «В», робочої групи з дослідження питання можливих шляхів формування та реалізації державної політики у сфері реалізації активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, проводили експертизу нормативно-правових актів АРМА, а також підготували Звіт про результати громадського контролю за витрачанням коштів Державного бюджету України, головним розпорядником яких є АРМА у 2017 році. Загалом у 2018 році Громадська рада при АРМА провела 7 засідань, на яких було прийнято 15 рішень.

Громадською радою при АРМА прийнято рішення, зокрема:

- щодо затвердження Звіту про результати громадського контролю за витрачанням коштів Державного бюджету України, головним розпорядником яких є АРМА у 2017 році;
- щодо забезпечення публічності інформації про активи, на які накладено арешт у кримінальному провадженні до запровадження Реєстру АРМА;
- щодо налагодження взаємодії АРМА з провідними вищими навчальними закладами;
- щодо затвердження висновків за результатами експертизи проектів нормативно-правових актів АРМА;
- щодо затвердження висновку за результатами експертизи проекту Закону України «Про внесення змін до законів України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» та «Про державну службу» (щодо відрядження до АРМА).

8.3. ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН

За підсумками 2018 року обсяг документообігу в АРМА склав 14159 одиниць кореспонденції:

- вхідні – 6008;
- вихідні – 7391;
- внутрішні – 522;
- звернень громадян – 147;
- запитів на інформацію – 91.

За 2018 рік до АРМА надійшло 147 звернення громадян, з яких:

- 94 – електронною поштою,
- 31 – поштою,
- 2 – через скриньку для кореспонденції,
- 20 – через особистий прийом громадян.

Крім того, додатково надійшло через Кабінет Міністрів України – 9 звернень та 2 – через органи державної влади.

На розгляд до АРМА надійшло:

- за видами звернень громадян: 118 заяв (клопотань), 17 – скарг та 12 – пропозицій (зауважень);
- за суб'єктом звернення громадян: індивідуальних – 144, колективних – 3;
- за ознакою надходження: первинних – 142, дублетних - 5.

За тематикою звернень громадян порушувались, зокрема такі питання:

- інформація щодо вакансій, оголошення конкурсів на зайняття вакантних посад державної служби, порядок та умови проходження конкурсу на зайняття вакантних посад державної служби в центральному апараті АРМА;
- інформація щодо виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні;
- інформація щодо організації здійснення заходів, пов'язаних з проведенням оцінки, веденням обліку та управління активами.

8.4. ПРОЗОРИСТЬ ТА ПІДЗВІТНІСТЬ

З метою забезпечення інформування громадськості про діяльність АРМА, демонстрації відкритості та прозорості, формування позитивного іміджу упродовж 2018 року проводилися публічні заходи за участі керівництва АРМА, міжнародних партнерів, представників державних установ, громадських організацій, бізнесу, засобів масової інформації.

Всього за звітний період проведено: 3 брифінги, 3 публічних обговорення результатів діяльності АРМА, 27 інтерв'ю для телерадіоорганізацій, друкованих засобів масової інформації та інтернет-видань. На офіційній сторінці АРМА у Facebook розміщено 13 відеокоментарів Голови АРМА та керівників самостійних структурних підрозділів щодо діяльності Агентства.

Протягом звітної періоду підготовлено та розміщено на офіційному веб-сайті АРМА 147 інформаційних повідомлень, більшість яких стосувалась функції АРМА управління арештованим майном. Ще одним із напрямів роботи, за допомогою якого було забезпечено прозорість та підзвітність АРМА, є започаткування у 2018 році випуску Інформаційного листа функції управління арештованим майном, що дало можливість забезпечити інформування представників бізнесу, відповідних органів іноземних держав, міжнародних партнерів про стан, тенденції, виклики та перспективи функції АРМА з управління арештованим у кримінальних провадженнях майном. За звітний період було підготовлено та розіслано електронною поштою 5 випусків Інформаційного листа.

З метою налагодження діалогу між АРМА та бізнес-спільнотою, створення свого роду майданчика для відкритого обговорення переваг та особливостей співпраці у сфері управління арештованими активами й формування ринку з управління арештованими активами в Україні 15.11.2018 відбувся перший Форум із менеджменту арештованими активами ФОРМА, організований АРМА та Антикорупційною ініціативою ЄС в Україні.

На Форумі обговорювались ключові питання співпраці АРМА та бізнесу, тенденції у сфері управління арештованими активами, інструменти ефективної взаємодії бізнесу та держави, процедури передачі арештованих активів в управління, специфіка управління окремими видами арештованих активів, міжнародний досвід.

Перший Форум з менеджменту арештованими активами ФОРМА зібрав 20 спікерів з України, Бельгії, Великобританії, Італії, Південно-Африканської Республіки. У форумі взяли участь 147 учасників. Робота Форуму складалася з семи тематичних панелей з обговорення актуальних для бізнесу тем.

У 2018 році співробітники АРМА брали активну участь у публічних заходах, які проводились державними органами влади, міжнародними партнерами, громадськими організаціями як на внутрішньодержавному, так і на міжнародному рівнях.

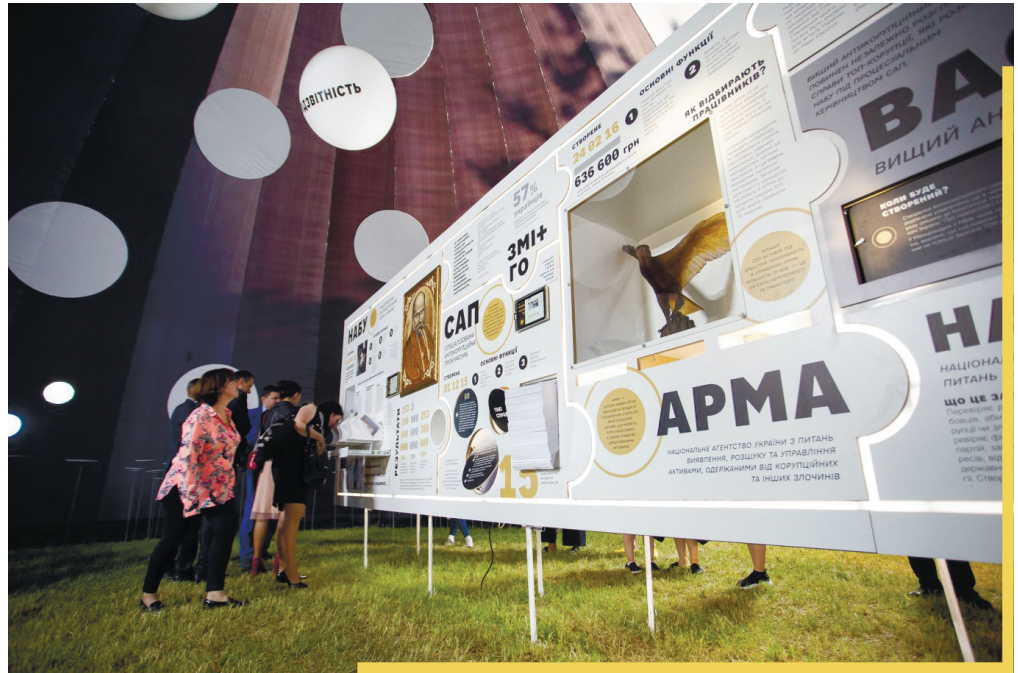
30.03.2018 Голова АРМА Антон Янчук взяв участь у роботі III Міжнародного Форуму із захисту бізнесу. У ході панельної дискусії на тему: «Що загрожує бізнесу?» Антон Янчук підкреслив, що очолюване ним відомство – це не лише антикорупційний орган, який працює в інтересах держави, а може бути корисним і для бізнесу.

18.05.2018 представники АРМА взяли участь у роботі II Форуму з розшуку активів, який проходив у м. Києві. У рамках Форуму представники АРМА взяли участь в панельних дискусіях, у ході яких обговорили питання транскордонного розшуку активів, IT-forensic і кібербезпеки, а також панельної дискусії на тему: "Ukrainian cases: знайти - ще не означає повернути".

22-25.05.2018 представник АРМА взяв участь у щорічному засіданні CARIN, м. Варшава, Польща, під час якого поінформував колег з іноземних юрисдикцій про можливі шляхи подальшого співробітництва, а також про основні досягнення та результати практичної діяльності АРМА та подальші плани з інституційної розбудови органу.

01.06.2018 Голова АРМА Антон Янчук взяв участь в офіційному відкритті проекту «Парк корупції», який реалізувався Антикорупційною ініціативою ЄС в Україні. АРМА долучилось до створення проекту, надавши інформаційні матеріали для створення експозиції.

06-08.06.2018 представник АРМА у складі міжвідомчої делегації українських експертів долучився до роботи конвенційного механізму Конференції держав-учасниць Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції (UNCAC) – 12-го засідання міжурядової робочої групи відкритого складу по поверненню активів та 7-ї міжурядової зустрічі експертів з питань міжнародного співробітництва у рамках Конвенції ООН проти корупції, який проходив у м. Відень, Австрія. Під час заходу представник АРМА поінформував про основні напрями практичної діяльності Агентства, розвиток політики і законодавства України у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

Під час чергового 19-го моніторингового засідання Стамбульського плану дій з боротьби проти корупції Антикорупційної мережі ОЕСР, яке проходило 02-05.07.2018 у м. Париж, Франція, за участю представника АРМА, під час якого був представлений проміжний звіт України щодо досягнутого прогресу у виконанні рекомендацій, наданих за результатами четвертого раунду оцінювання України та затверджених відповідним звітом на пленарному засіданні Антикорупційної мережі ОЕСР (11-14 вересня 2017 року, м. Париж, Франція).

09-10.07.2018 у м. Брюсселі, Бельгія, представник АРМА взяв участь у 16-му засіданні Платформи установ з повернення активів держав-членів Європейського Союзу. 27.09.2018 Голова АРМА Антон Янчук взяв участь у роботі II Міжнародного юридичного форуму, який проходив у м. Харкові. У ході панельної дискусії «Ефективна система кримінальної юстиції як фактор сталого розвитку економіки» Антон Янчук розповів учасникам Форуму про Агентство, його ключові функції та взаємодію держави, власника активу і бізнесу.

26.11.2018 представники АРМА взяли участь у 5-му засіданні підгрупи з питань віртуальних валют Платформи установ з повернення активів держав-членів ЄС, яке проходило у м. Брюссель, Бельгія.

За участі представників установ з питань повернення та управління активами держав-членів ЄС, представники Європолу та Генерального Директорату Європейської Комісії "Міграція та внутрішні справи". Під час засідання, відбулось обговорення питань, пов'язаних із практичними аспектами діяльності по виявленню, арешту та конфіскації віртуальних валют.

27.11.2018 представники АРМА взяли участь у 7-му засіданні підгрупи з управління активами Платформи установ з повернення активів держав-членів ЄС, яке проходило у м. Брюссель, Бельгія. Учасники засідання обговорили питання функціонування у ЄС системи управління конфіскованими активами (Payback), транскордонного співробітництва у сфері управління активами,

стану імплементації Директиви ЄС від 03 квітня 2014 року 2014/42/EU про арешт та конфіскацію предметів злочинної діяльності та доходів від неї, використання конфіскованих активів для громадських та соціальних потреб. Під час обговорення пункту 3 порядку денного засідання («Створення нових органів управління активами в ЄС») представники АРМА поінформували учасників засідання про практичні аспекти діяльності установи у сфері управління арештованими активами. Учасники засідання зацікавилися інформацією щодо проведеного в Україні у листопаді 2018 року першого форуму з менеджменту арештованих активів «ФОРМА», метою якого було розкриття всіх можливостей та переваг державно-приватного партнерства у сфері управління арештованими активами для широкого кола зацікавлених осіб.

Також у 2018 році APMA організова-
 но та проведено зустрічі з:
 представниками DANIDA щодо
 подальшого співробітництва;

представниками посольства ОАЕ
 щодо взаємодії з відповідними
 органами на території ОАЕ стосов-
 но обміну інформацією;

представниками посольства США
 щодо створення криміналістичної
 лабораторії;

представниками OECD щодо мож-
 ливості APMA для визначення
 подальших шляхів взаємодії між
 агентством та організацією в
 рамках пілотного проекту розсліду-
 вання податкових злочинів «Tax
 Inspectors Without Borders».

У 2018 році АРМА та ГО «Трансперенсі Інтернешнл Україна» підписали меморандум про взаєморозуміння та співробітництво. Згідно документу розширено співпрацю за такими напрямками:

- взаємодія та сприяння в питаннях виявлення та розшуку активів, одержаними від корупційних та інших злочинів;
- розробка проектів нормативно-правових актів із запровадження механізмів виявлення, розшуку та управління активами;
- вироблення концептуальних підходів, механізмів, рекомендацій у сфері виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.

Упродовж звітного періоду ГО «Трансперенсі Інтернешнл Україна» сприяла АРМА в дослідженні міжнародного антикорупційного досвіду, впровадженні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, забезпеченні дотримання принципів гласності, прозорості та доброчесності в діяльності Агентства.

9. ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» для здійснення діяльності АРМА за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» (КПКВК 6431010) на 2018 рік передбачено видатки із загального фонду у сумі 253 213,4 тис. грн, у тому числі:

видатки споживання – 140 894,3 тис. грн (з них: на оплату праці з нарахуваннями – 72 389,0 тис. грн, на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 868,9 тис. грн, інші видатки – 67 636,4 тис. грн), видатки розвитку – 112 319,1 тис. грн.

Бюджетні призначення спрямовувались у першу чергу на пріоритетні напрями діяльності АРМА та захищені статті.

За 2018 рік касові видатки АРМА за рахунок загального фонду становили 92 689,0 тис. грн (36,6 відсотків бюджетних призначень), у тому числі:

- видатки споживання – 84 472,7 тис. грн (з них: на оплату праці з нарахуваннями – 66 516,1 тис. грн, на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 325,4 тис. грн, інші видатки – 17 631,2 тис. грн),

- видатки розвитку – 8 216,3 тис. грн.

- фактична чисельність працівників станом на 31.12.2018 – 103 особи.

Згідно із затвердженим кошторисом АРМА на 2018 рік витрати профінансовано в повному обсязі.

Повернуто до Державного бюджету України невикористаний залишок у сумі 160 524,4 тис. грн, у тому числі: видатки споживання – 56 421,6 тис. грн (з них: на оплату праці з нарахуваннями – 5 872,9 тис. грн, на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 543,5 тис. грн, інші видатки – 50 005,2 тис. грн), видатки розвитку – 104 102,8 тис. грн.

Невикористання бюджетних коштів у сумі 160 524,4 тис. грн пояснюється:

- здійсненням частини витрат на закордонні відрядження та підвищення кваліфікації працівників АРМА за рахунок коштів проектів технічної допомоги;

- проведенням оцінки активів, переданих АРМА, за рахунок коштів управителя або реалізатора, що оплачували відповідні послуги;

- економією бюджетних коштів за результатами застосування електронної системи закупівель;

- відміною процедури торгів за окремими предметами закупівлі, зокрема на придбання обладнання, ліцензійного програмного забезпечення та розробку програмного забезпечення для Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні;

- відсутністю потреби у видатках на оплату послуг іноземних юристів у 2018 році;

- зменшенням видатків на оплату доступу до бази даних з правом її використання, придбання ліцензій на право користування спеціалізованим програмним забезпеченням;

- ефективним та раціональним використанням бюджетних коштів.

Середньомісячний розмір нарахованої заробітної плати за 2018 рік (з врахуванням виплати матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань та грошової допомоги до відпустки) працівника АРМА становить 45,6 тис. грн.

Фактичні затрати на оплату праці (без врахування податків) за 2018 рік працівникам Управління виявлення та розшуку активів становлять 13 956,1 тис. грн (розмір середньомісячної заробітної плати без врахування податків, з урахуванням виплати грошової допомоги до відпустки та матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань на одного працівника Управління виявлення та розшуку активів становить 39,5 тис. грн).

На кожну одну гривню, витрачену з держбюджету на зарплату працівника розшуку, спеціаліст розшукує активи вартістю більш ніж 1000 гривень.

Фактичні затрати на оплату праці (без врахування податків) за 2018 рік працівникам Управління менеджменту активів становлять 6 201,3 тис. грн. (розмір середньомісячної заробітної плати без врахування податків на одного працівника Управління становить 45,9 тис. грн).

На кожну гривню, сплачену у 2018 році працівникам Управління менеджменту активів, припадає 1,45 грн безпосередніх надходжень до Державного бюджету від управління арештованим майном.

Інформація щодо рівня освоєння коштів загального фонду державного бюджету, передбачених на 2018 рік інституціям в інфраструктурі антикорупційної реформи

Найменування	Затверджено видатки на 2018 рік, (тис. грн)	Касові видатки за 2018 рік, (тис. грн)	Невикористано коштів, (тис. грн)	Рівень освоєння коштів (%)
АРМА	253 213,4	92 689,0	160 524,4	36,6

Результативні показники бюджетних програм інституцій в інфраструктурі антикорупційної реформи у 2018 році

Показники	Одиниця виміру	Затверджено	Виконано	Відхилення
Гранична чисельність працівників АРМА	осіб	130	103	-27
Кількість запитів з виявлення та розшуку активів	од.	228	1 064	836
Кількість відповідей, наданих правоохоронним органам стосовно виявлення та розшуку активів	од.	228	1 390	1 162
Кількість активів, які прийняті в управління	од.	215	646	431
Кількість заходів з проведення оцінки, експертизи, охорони, збереження та транспортування активів	од.	750	260	-490

З метою забезпечення більш якісного нового рівня автоматизації загального діловодства, поліпшення виконавської дисципліни, прозорості діяльності самостійних структурних підрозділів АРМА було укладено договір щодо програмного забезпечення для управління електронним документообігом. Відповідно до Договору здійснено:

- передачу АРМА ліцензій на право використання програмних продуктів «Система документообігу та автоматизації бізнес-процесів «Megapolis.DocNet» комплектації Optimum»;
- налагодження системи та розгортання системи на серверах АРМА;
- проведення навчання працівників АРМА на тестовій версії СЕД та підписання протоколу навчання користувачів;
- випробування та дослідну експлуатацію в тестовому режимі послуг з надання програмного забезпечення для управління електронним документообігом.

Здійснено введення в експлуатацію системи електронного документообігу «Megapolis. DocNet». Забезпечено підключення та роботу працівників АРМА із використання ними електронного (кваліфікованого) підпису в СЕД. Здійснено забезпечення працівників АРМА сукупністю програмно-технічних засобів, призначених для автоматизації процесів електронного документообігу АРМА (програмний продукт, високошвидкісний протяжний сканер з автоподачею паперу та функцією дуплексного сканування, планшетний принтер для друку штрих-кодів та QR-кодів, ручний сканер штрих кодів).

АРМА здійснено підключення та інтеграцію СЕД з системою електронної взаємодії для органів виконавчої влади, яка дозволяє здійснювати електронний обмін документами АРМА з іншими державними органами.

Затверджено Річний план закупівель на 2018 рік та Додаток до Річного плану закупівель на 2018 рік АРМА.

Тендерним комітетом АРМА оголошено та проведено:

- 5 переговорних процедур закупівель, за результатами яких укладено 4 договори на загальну суму 8 061 075,03 грн;
- 41 процедуру відкритих торгів за результатами яких укладено 26 договорів на загальну суму 14 160 932,94 грн;
- 13 допорогових процедур закупівель за результатами яких укладено 8 договорів на загальну суму 522 207,60 грн.

Крім того, АРМА укладено та виконано 115 прямих договорів (без процедур закупівель) із постачальниками товарів, робіт і послуг, у тому числі із реалізаторами, управителями, оцінщиками активів на загальну суму 3 785 352,90 грн.

За результатами використання електронної системи закупівель Prozorro економія бюджетних коштів складає 1 809 664,46 грн.

Наказом АРМА від 11.07.2018 № 137 затверджено План заходів з розвитку ІТ-інфраструктури АРМА на 2018 рік в рамках якого було придбано:

- ноутбуки для облаштування мобільного робочого місця та майданчика для проведення

тестування з метою оперативного забезпечення проведення конкурсного відбору осіб на заміщення вакантних посад державної служби в центральному апараті АРМА;

- персональні комп'ютери з операційною системою Windows 10 pro для облаштування робочих місць працівників АРМА;
- копіювальні апарати формату А3 чорно-білий з блоком брошурування, мережеві багатофункціональні пристрої А3 кольорові, мережеві багатофункціональні пристрої А4 монохромні;
- програмне забезпечення для ноутбуків та персональних комп'ютерів (операційні системи Windows 10 та офісні пакети Microsoft Office 2016);
- багатофункціональні пристрої для друку та сканування документів;
- обладнання для роботи з електронним документообігом (високошвидкісний протяжний сканер з автоподачею паперу та функцією дуплексного сканування, планшетний принтер для друку штрих-кодів та QR-кодів, ручний сканер штрих-кодів);
- програмне забезпечення для обліку заробітної плати працівників АРМА.

10. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ

Наказом АРМА від 20.12.2018 № 365 затверджено Антикорупційну програму АРМА на 2018-2019 роки та погоджено рішенням НАЗК від 18.01.2019 № 39.

У 2018 році виконувались усі заходи, передбачені антикорупційною програмою:

- постійно проводилась роз'яснювальна робота серед працівників АРМА з антикорупційних питань – надавалась методична допомога стосовно заходів фінансового контролю, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та правил етичної поведінки. Створено спеціальний розділ на веб-сайті АРМА з формою зворотного зв'язку, а також із зазначенням усіх реквізитів (ПІБ, контактного телефону та адреси електронної пошти) головного спеціаліста з питань запобігання корупції. Необхідна інформація відповідно до вимог законодавства розміщується на веб-сайті АРМА;

- у звітному періоді проведено 4 наради з керівниками самостійних структурних підрозділів центрального апарату АРМА щодо дотримання працівниками АРМА положень Закону України «Про запобігання корупції» та інших нормативно-правових актів, прийнятих на його виконання, на яких повідомлено про відсутність порушення антикорупційного законодавства з боку працівників АРМА;

- постійно здійснювався контроль за дотриманням вимог антикорупційного законодавства та законодавства про державну службу працівниками АРМА.

Протягом звітнього періоду було розпочато 7 перевірок стосовно осіб, які претендують на зайняття посад державної служби в центральному апараті АРМА та 6 з яких завершено.

Листи щодо проведення перевірок надсилалися до визначених законодавством органів у встановлені терміни та без порушення вимог законодавства. Після завершення вищезазначених перевірок у 2018 році призначено 6 осіб на посади державної служби центрального апарату АРМА.

У звітному періоді розпочато проведення 15 перевірок достовірності відомостей щодо застосування заборон, передбачених частинами третьою і четвертою статті 1 Закону України «Про очищення влади».

Постійно здійснювались заходи щодо ознайомлення новопризначених працівників АРМА з проставленням підпису в бланку попередження про спеціальні обмеження та заборони, що встановлені законами України «Про державну службу» та «Про запобігання корупції», та відповідні бланки зберігаються в особовій справі працівника. Працівники АРМА протягом звітнього періоду не притягувались до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової чи дисциплінарної відповідальності за вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення.

У 2018 році не надходило жодного повідомлення про можливі корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення.

З лютого 2018 року розпочалась діяльність з внутрішнього аудиту в АРМА. Метою внутрішнього аудиту було сприяння АРМА у досягненні визначених цілей шляхом надання Голові АРМА за результатами оцінки діяльності АРМА, об'єктивних і незалежних висновків та рекомендацій щодо удосконалення системи управління, внутрішнього контролю, у тому числі процесів управління ризиками; поліпшення політик і процедур, які забезпечують запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності АРМА; посилення підзвітності та підвищення ефективності діяльності АРМА.

Протягом 2018 року в АРМА розроблено та затверджено внутрішні нормативні документи з організації та здійснення внутрішнього аудиту.

Відповідно до затверджених планів діяльності з внутрішнього аудиту у 2018 році проведено два планових внутрішніх аудити з питань дотримання законодавства при здійсненні публічних закупівель та при складанні кошторису та його виконанні.

За результатами проведених внутрішніх аудитів та з метою удосконалення внутрішнього контролю в АРМА надано аудиторські рекомендації, які впроваджено в повному обсязі, зокрема:

- врегульовано питання щодо проведення допорогових закупівель, (затверджено Порядок організації проведення допорогових закупівель товарів, робіт і послуг у разі використання електронної системи закупівель); щодо укладення та виконання договорів (затверджено Положення про договірну роботу);
- затверджено графік документообороту з метою упорядкованості руху та своєчасного одержання для записів у бухгалтерському обліку первинних документів.

11. ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ НА 2019 РІК

Пріоритетними завданнями для APMA на 2019 рік відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1106-р є:

- забезпечення спроможності виконання APMA, покладених на нього функцій в регіонах;
- супроводження у Верховній Раді України проектів законів України «Про внесення змін до Законів України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» та «Про державну службу» (щодо відрядження до Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів)»; «Щодо поширення з 2020 року повноважень Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, на активи, вартість яких менш як 200 розмірів мінімальної заробітної плати, а також на ті, що підлягають стягненню за цивільними позовами фізичних та юридичних осіб, та на забезпечення зберігання речових доказів у кримінальних провадженнях»;
- забезпечення ефективного співробітництва з міжнародними, міжурядовими організаціями, мережами, діяльність яких спрямована на забезпечення міжнародного співробітництва у сфері виявлення, розшуку та управління активами;
- участь у забезпеченні представництва прав та інтересів України у закордонних юрисдикційних органах у справах, пов'язаних з поверненням в Україну активів, одержаних від корупційних та інших злочинів;
- впровадження новітніх інформаційних технологій в процесі виявлення та розшуку активів.

This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of Transparency International Ukraine and do not necessarily reflect the views of the European Union.

Підготовлено в рамках проекту "Підвищення ролі громадянського суспільства в нагляді за державними фінансами", що фінансується Європейським Союзом. Проект має на меті надати громадянському суспільству та журналістам ефективні інструменти для боротьби з корупцією, відмиванням грошей і поверненням активів для здійснення громадського нагляду за фінансами та підтримки запуску Агентства з розшуку та менеджменту активів, а також для оновлення реєстру політично значущих осіб.

